

**Nowa perspektywa
finansowa UE dla wsi**

**Wsparcie
przedsiębiorczości**

Iwona Raszeja-Ossowska

Contents

Wstęp	3
ABC funduszy w nowej perspektywie	4
Programy nowej perspektywy.....	4
Pomoc publiczna, czyli o wysokości dofinansowania	6
Co to jest pomoc publiczna?.....	6
Kiedy wystąpi pomoc publiczna?	6
Zasady przyznawania pomocy publicznej.....	6
Finansowanie zwrotne a finansowanie bezzwrotne.....	14
Finansowanie bezzwrotne	14
Finansowanie zwrotne	15
Proces aplikowania	15
Fundusze europejskie na założenie firmy	20
Fundusze europejskie na rozwój działalności.....	25
Rozwój produktów i usług	25
Promocja	27
Usługi rozwojowe.....	27
Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii.....	29
Środki zwrotne dla firm w nowej perspektywie finansowej.....	31
Rodzaje wsparcia zwrotnego.....	32
Pożyczki.....	32
Poręczenia.....	34
Fundusze kapitału zaangażowanego (venture capital, seed capital).....	35
Anioły biznesu	36

Preferencyjne finansowanie zwrotne dla MMŚP w latach 2014 -2020.....	36
Oferta na dziś.....	37
Oferta na jutro	41
W jaki sposób ubiegać się o wsparcie zwrotne?.....	42
Instytucje, które mogą pomóc.....	43
Zasoby internetowe, z których warto skorzystać.....	43
Przedsiębiorczość społeczna. Wsparcie zwrotne i bezzwrotne.....	44
Ekonomia społeczna i przedsiębiorczość społeczna. Definicje.....	44
Wsparcie przedsiębiorczości społecznej w latach 2014-2020. Programy krajowe.....	47
Wsparcie przedsiębiorczości społecznej. Środki programów Unii Europejskiej.....	56
Pożyczki dla przedsiębiorstw społecznych.....	58
Instytucje, które mogą pomóc.....	60
Zasoby internetowe, z których warto skorzystać	61
Źródła.....	61

Wstęp

Od 2004 roku Polskie firmy i ich właściciele, podmioty ekonomii społecznej, a także osoby fizyczne mogą rozwijać swoją działalność, korzystając ze wsparcia funduszy europejskich. Pierwszy okres, w którym dostępne były środki europejskie objął lata 2004-2006, drugi okres przypadął na lata 2007-2013. Obecna perspektywa obejmuje lata 2014-2020.

Zainteresowanie wsparciem było i jest bardzo duże. Dotychczas firmy, organizacje, osoby fizyczne korzystały przede wszystkim ze środków na zakup maszyn, urządzeń, rozbudowę firm, projekty informatyczne, doradztwo i szkolenia, promocję marki, udział w targach i misjach gospodarczych. W wypadku funduszy przeznaczonych na zakup środków trwałych oraz rozbudowę/budowę, popyt na otrzymanie wsparcia kilkukrotnie przewyższał pulę środków dostępnych.

Chcąc ułatwić sprawne poruszanie się po nowych możliwościach, jakie daje perspektywa finansowa 2014-2020, opracowaliśmy poradnik dedykowany zainteresowanym mikro i małym firmom oraz podmiotom ekonomii społecznej, które mają siedzibę na terenach wiejskich, a chcą skorzystać ze wsparcia unijnego.

Jest to autorskie kompendium wiedzy. Jego celem jest pomoc w pozyskaniu finansowania zewnętrznego poprzez scharakteryzowanie podstawowych założeń nowej perspektywy, wyjaśnienie wybranych pojęć, wskazanie źródeł finansowania w powiązaniu z planowanymi kierunkami rozwoju firm czy organizacji.

Poradnik pozwala na szybkie i skuteczne wyszukanie źródeł finansowania dla planowanych projektów oraz weryfikację podstawowych kryteriów, jakie należy spełnić, aby starać się o wsparcie.

ABC funduszy w nowej perspektywie

Programy nowej perspektywy

W ramach zreformowanej polityki spójności na lata 2014-2020 udostępnione zostaną środki finansowe na inwestycje w regionach i miastach, a także na inwestycje w gospodarkę realną. Będzie to podstawowe narzędzie inwestycyjne UE, umożliwiające realizację celów strategii „Europa 2020” takich jak:

- rozwój inteligentny (rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji);
- rozwój zrównoważony (wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej);
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu (wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną).

Polska z budżetu polityki spójności na lata 2014-2020 otrzyma ponad 82,5 mld euro. Środki te zostaną przeznaczone na różnego rodzaju przedsięwzięcia. Przede wszystkim wspierane będą projekty zwiększające innowacyjność i konkurencyjność gospodarki, poprawę spójności społecznej i terytorialnej oraz podnoszenie sprawności i efektywności państwa.

Programy operacyjne 2014-2020

W latach 2014-2020 realizowane będą krajowe programy operacyjne, ponadregionalny dla województw Polski Wschodniej, a także 16 programów regionalnych.

Wsparcie dla przedsiębiorców pochodzić będzie z trzech głównych źródeł – Programu Inteligentny Rozwój, Programu Polska Wschodnia oraz programów regionalnych. Dla przedsiębiorców z terenów wiejskich dostępne będzie także wsparcie z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Ponadto możliwe jest korzystanie z dotacji i środków zwrotnych w ramach programów Komisji Europejskiej.

Krajowe programy operacyjne

- Program Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (PO IiŚ) – alokacja 114,94 mld zł (27,5 mld euro).
- Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (PO IR) – alokacja 35,98 mld zł (8,6 mld euro).
- Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) – alokacja 18,46 mld zł (4,4 mld euro).
- Program Operacyjny Polska Cyfrowa (PO PC) – alokacja 9,42 mld zł (2,2 mld euro).
- Program Operacyjny Polska Wschodnia (PO PW) – alokacja 8,84 mld zł (2,1 mld euro).
- Program Pomoc Techniczna (PPT) – alokacja 2,92 mld zł (700,1 mln euro).
- Program Operacyjny Rybactwo i Morze (PO RiM) – alokacja 703 mln euro.
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) – alokacja 13,5 mld euro.

Pozostałe programy

Polskie organizacje, instytucje i przedsiębiorstwa będą mogły starać się także o wsparcie z programów zarządzanych przez instytucje unijne, w tym Programu Horyzont 2020, ERASMUS PLUS, COSME, EASI.

Uwaga:

W nowej perspektywie EFS zarówno w PO WER jak i w RPO, zostaną wprowadzone nowe rozwiązania takie jak:

- Rejestr Usług Rozwojowych (RUR) – rejestr w formie ogólnopolskiej bazy podmiotów świadczących usługi edukacyjno-szkoleniowe finansowane ze środków publicznych, będzie on elementem wspierającym poprawę jakości szkoleń finansowanych ze środków publicznych;
- Rozwój kwalifikacji z zastosowaniem „bonów edukacyjnych” – planowane są działania obejmujące wprowadzenie systemu bonów szkoleniowych dla osób planujących podniesienie własnych kwalifikacji zawodowych, a także rozwój brokeringu edukacyjnego (pośrednictwo edukacyjne);
- Wykorzystywanie instrumentów zwrotnych (pożyczki) – udzielanie tego typu wsparcia na preferencyjnych warunkach umożliwi przeciwdziałanie barierom w dostępie do

kapitału w szczególności w początkowym okresie prowadzenia działalności gospodarczej;

Ponadto podatek VAT we wszystkich projektach dofinansowanych z Funduszy Europejskich będzie kosztem kwalifikowalnym, co oznacza utrzymanie możliwości jego refundacji.

Pomoc publiczna, czyli o wysokości dofinansowania

Co to jest pomoc publiczna?

Pomoc publiczna to pomoc o charakterze rozwojowym, ukierunkowana na dofinansowanie działań inwestycyjnych oraz zwiększanie zatrudnienia.

Wsparcie udzielane z środków UE ma charakter pomocy publicznej (w tym pomocy de minimis).

Kiedy wystąpi pomoc publiczna?

Niezależnie od tego, czy mamy do czynienia z dotacją, pożyczką udzieloną na preferencyjnych warunkach, poręczeniem udzielonym na warunkach innych niż rynkowe, czy wsparciem w innej formie (np. usługa doradztwa, szkolenie), będziemy mieli do czynienia z pomocą publiczną, o ile wsparcie:

- dotyczy przedsiębiorstwa (przedsiębiorcy) w rozumieniu unijnego prawa konkurencji,
- jest przyznawane przez państwo lub pochodzi ze środków państwowych,
- udzielane jest na warunkach korzystniejszych niż oferowane na rynku,
- ma charakter selektywny (uprzywilejowuje określone przedsiębiorstwo lub przedsiębiorstwa albo produkcję określonych towarów),
- grozi zakłóceniem lub zakłóca konkurencję oraz wpływa na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi UE.

Zasady przyznawania pomocy publicznej

Przedsiębiorca realizujący inwestycję ze środków publicznych może mieć do czynienia z trzema rodzajami pomocy publicznej:

- pomoc regionalna,
- pomoc horyzontalna na ochronę środowiska,

- pomoc de minimis.

Pomoc regionalna

Pomoc może być udzielana na realizację nowej inwestycji.

Za **nową inwestycję** uznaje się:

1. inwestycję w środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne związane:

- z tworzeniem nowego przedsiębiorstwa,
- rozbudową istniejącego przedsiębiorstwa (w szczególności zwiększenie zdolności produkcyjnych; rozbudowy przedsiębiorstwa nie stanowi samo powiększenie jego majątku o środki trwałe),
- dywersyfikacją produkcji przedsiębiorstwa przez wprowadzanie nowych dodatkowych produktów,
- zasadniczą zmianą dotyczącą procesu produkcyjnego w istniejącym przedsiębiorstwie

lub

2. nabycie środków trwałych należących do zakładu, który został zlikwidowany lub zostałby zlikwidowany, gdyby zakup nie nastąpił, przy czym środki nabywane są przez inwestora niezwiązanego ze sprzedawcą.

W przypadku inwestycji realizowanych w województwie mazowieckim przez dużych przedsiębiorców nową inwestycją jest wyłącznie inwestycja na rzecz nowej działalności gospodarczej w danym obszarze. Oznacza to:

- założenie nowego zakładu lub dywersyfikację działalności zakładu pod warunkiem, że nowa działalność, która ma być prowadzona, nie jest taka sama jak działalność poprzednio prowadzona w danym zakładzie ani podobna do takiej działalności.
- w odniesieniu do nabycia środków trwałych należących do zakładu, który został zlikwidowany lub zostałby zlikwidowany, gdyby zakup nie nastąpił - pod warunkiem, że działalność, jaka ma być prowadzona z wykorzystaniem nabytych aktywów, nie jest taka sama ani podobna do działalności prowadzonej przed nabyciem.

Za nową inwestycję nie uznaje się w szczególności:

- inwestycji prowadzącej jedynie do odtworzenia zdolności produkcyjnych;
- nabycia udziałów lub akcji przedsiębiorstwa.

Taka sama lub podobna działalność - działalność wchodząca w zakres tej samej klasy (czterocyfrowy kod numeryczny) statystycznej klasyfikacji działalności gospodarczej NACE.

Efekt zachęty:

Pomoc może zostać udzielona, jeżeli przed rozpoczęciem inwestycji został złożony wniosek o pomoc.

Przez rozpoczęcie inwestycji należy rozumieć podjęcie robót budowlanych lub złożenie pierwszego zobowiązania do zamówienia urzędów lub innego zobowiązania, które sprawia, że inwestycja staje się nieodwracalna. Za rozpoczęcie inwestycji nie uznaje się w szczególności: prac przygotowawczych takich jak uzyskanie zezwoleń i przeprowadzenie studiów wykonalności, zakupu gruntu (ewentualnie zakupu gruntu wraz z istniejącymi na nim budowlami), ogłoszenia i rozstrzygnięcia przetargu.

W przypadku pomocy *ad hoc* (tj. pomocy udzielanej bez krajowego programu pomocowego) przyznawanej dużym przedsiębiorstwom występuje dodatkowy warunek dla zachowania efektu zachęty: przed przyznaniem pomocy organ udzielający pomocy sprawdził, czy pomoc jest niezbędna dla zrealizowania danej inwestycji (szczegółowe warunki zostały wskazane w art. 6 ust. 3 rozporządzenia Komisji).

Koszty kwalifikowane:

Za kwalifikowane uznaje się koszty bezpośrednio związane z realizacją przedsięwzięcia objętego dofinansowaniem:

- koszty nabycia gruntów, budynków i budowli oraz maszyn/urzędów,
- koszty inwestycji w aktywa niematerialne i prawne obejmujące transfer technologii poprzez nabycie praw patentowych, licencji, know-how lub nieopatentowanej wiedzy technicznej. przygotowanie niezbędnych projektów i dokumentacji.

W przypadku pomocy przyznanej na zasadniczą zmianę procesu produkcyjnego koszty kwalifikowane muszą przekraczać koszty amortyzacji aktywów związanych z działalnością podlegającą modernizacji w ciągu poprzedzających 3 lat obrotowych.

W przypadku pomocy przyznanej na dywersyfikację istniejącego zakładu koszty kwalifikowane muszą przekraczać, o co najmniej 200% wartość księgową ponownie wykorzystywanych aktywów, odnotowaną w roku obrotowym poprzedzającym rozpoczęcie prac.

Intensywność pomocy regionalnej

Pomoc regionalna przyznawana jest zgodnie z mapą pomocy regionalnej, zatwierdzonej dla danego państwa członkowskiego.

W latach 2014-2020 w Polsce, zgodnie z mapą pomocy regionalnej, obowiązywać będą maksymalne poziomy pomocy dofinansowań dla dużych przedsiębiorstw. W przypadku średnich, małych i mikro przedsiębiorstw wartości te należy zwiększyć odpowiednio o 10 i 20 punktów procentowych. Instytucje przyznające wsparcie mogą jednak ustalić wielkość wsparcia na niższym niż maksymalny poziomie.

Mapa pomocy regionalnej określa, jaką część zainwestowanych środków finansowych firma może odzyskać w postaci pomocy publicznej, jako granty rządowe, dotacje unijne. Maksymalna intensywność pomocy, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów, to stosunek wartości pomocy regionalnej wyrażonej w ekwiwalencie dotacji brutto, do kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą.

W nowej perspektywie finansowej 2014-2020 wysokość pomocy będzie wyglądała następująco:

- **województwa lubelskie, podkarpackie, podlaskie, warmińsko-mazurskie – 50 proc.**
- **województwa kujawsko-pomorskie, lubuskie, łódzkie, małopolskie, opolskie, pomorskie, świętokrzyskie, zachodniopomorskie – 35 proc.**
- **województwa dolnośląskie, wielkopolskie, śląskie – 25 proc.**
- **Inne zasady będą obowiązywały na terenie województwa mazowieckiego. Intensywność pomocy będzie zależała od podregionów. Podział będzie wyglądał następująco:**
- **podregiony ciechanowsko-płocki, ostrołęcko-siedlecki, radomski, warszawski wschodni – 35 proc.**

- **podregion warszawski zachodni – 25 proc.**
- **miasto stołeczne Warszawa – 15 proc. w okresie od 1 lipca 2014 roku do 31 grudnia 2017 roku i 10 proc. od 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2020 roku.**

W przypadku małych przedsiębiorstw maksymalna intensywność pomocy zwiększy się o 20 punktów procentowych brutto, a dla średnich przedsiębiorstw o 10 punktów procentowych brutto. Nie będzie to dotyczyło działań, których koszty kwalifikowane przekroczą 50 mln euro.

Pomoc de minimis

Odrębnym rodzajem pomocy jest *pomoc de minimis*. Z racji swojej niewielkiej wartości nie zakłóca ona konkurencji, a zatem nie stanowi pomocy publicznej w znaczeniu dosłownym.

Pomoc de minimis sumuje się w okresie trzech lat obrotowych. Oznacza to, że jeżeli np. planowana pomoc de minimis ma zostać udzielona w 2014 r., to łączna wartość pomocy de minimis (wyrażonej, jako ekwiwalent dotacji brutto - EDB) otrzymanej przez przedsiębiorstwo w latach 2012-2014 wraz z planowaną pomocą nie może przekroczyć, na dzień jej udzielenia, granicznej kwoty określonej w euro.

Pomoc de minimis inna niż w sektorze produkcji rolnej i w sektorze rybołówstwa

Pomoc nie wymaga efektu zachęty. Nie ma ograniczeń, co do kosztów kwalifikowalnych.

Pomoc ta niedopuszczalna jest w odniesieniu do przedsiębiorstw:

- w sektorze węglowym,
- w trudnej sytuacji ekonomicznej.

Pomoc w formie pożyczek:

- nie będzie udzielana podmiotom będącym przedmiotem zbiorowego postępowania upadłościowego,
- w przypadku dużych przedsiębiorstw, podmiot musi znajdować się w sytuacji porównywalnej co najmniej z oceną kredytową B- .

Pomoc w formie dokapitalizowania będzie dopuszczalna, jeśli kwota dokapitalizowania ze środków publicznych nie przekracza pułapu de minimis.

Ograniczenie kwotowe:

- 200 000 euro w okresie trzech ostatnich lat obrotowych dla "jednego przedsiębiorstwa",
- 100 000 euro w okresie trzech ostatnich lat obrotowych w odniesieniu do sektora drogowego transportu towarów dla "jednego przedsiębiorstwa".

Pomoc może być łączona z inną pomocą publiczną udzieloną na te same koszty, o ile nie spowoduje to przekroczenia maksymalnej dopuszczalnej intensywności określonej dla tej innej pomocy.

Pomoc de minimis w sektorze produkcji rolnej

Pomoc nie wymaga efektu zachęty. Nie ma ograniczeń, co do kosztów kwalifikowalnych.

Pomoc przyznawana przedsiębiorstwom jedynie w sektorze produkcji rolnej.

Pomoc niedopuszczalna w odniesieniu do przedsiębiorstw w trudnej sytuacji ekonomicznej.

Pomoc w formie pożyczek:

- nie będzie udzielana podmiotom będącym przedmiotem zbiorowego postępowania upadłościowego,
- w przypadku dużych przedsiębiorstw, podmiot musi znajdować się w sytuacji porównywalnej co najmniej z oceną kredytową B- .

Ograniczenie kwotowe:

15 000 euro w okresie trzech ostatnich lat obrotowych dla "jednego przedsiębiorstwa".

Pomoc może być łączona z inną pomocą publiczną udzieloną na te same koszty, o ile nie spowoduje to przekroczenia maksymalnej dopuszczalnej intensywności określonej dla tej innej pomocy.

Uwaga:

"Jedno przedsiębiorstwo" obejmuje wszystkie jednostki gospodarcze, które są ze sobą powiązane, co najmniej jednym z następujących stosunków:

- a) jedna jednostka gospodarcza posiada w drugiej jednostce gospodarczej większość praw głosu akcjonariuszy, wspólników lub członków;
- b) jedna jednostka gospodarcza ma prawo wyznaczyć lub odwołać większość członków organu administracyjnego, zarządzającego lub nadzorczego innej jednostki gospodarczej;
- c) jedna jednostka gospodarcza ma prawo wywierać dominujący wpływ na inną jednostkę gospodarczą zgodnie z umową zawartą z tą jednostką lub postanowieniami w jej akcie założycielskim lub umowie spółki;
- d) jedna jednostka gospodarcza, która jest akcjonariuszem lub wspólnikiem w innej jednostce gospodarczej lub jej członkiem, samodzielnie kontroluje, zgodnie z porozumieniem z innymi akcjonariuszami, wspólnikami lub członkami tej jednostki, większość praw głosu akcjonariuszy, wspólników lub członków tej jednostki.

Jednostki gospodarcze pozostające w jakimkolwiek ze stosunków, o których mowa powyżej w lit. a)–d), za pośrednictwem jednej innej jednostki gospodarczej lub kilku innych jednostek gospodarczych również są uznawane za jedno przedsiębiorstwo.

Jednostki gospodarcze, które są ze sobą powiązane wyłącznie dlatego, że każda z nich jest bezpośrednio związana z danym organem publicznym lub danymi organami publicznymi, nie będą traktowane jako wzajemnie powiązane.

Pomoc horyzontalna na ochronę środowiska

Pomoc horyzontalna - jest to pomoc, która nie jest pomocą regionalną, czyli taką, która przeznaczona jest na odtworzenie lub usprawnienie dawnego systemu, np. poprzez modernizację.

Efekt zachęty:

Pomoc powinna wywoływać efekt zachęty, tzn. prowadzić do zmiany zachowania beneficjenta. Należy wykazać zatem, że bez pomocy publicznej inwestycji nie zrealizowano by w takim samym kształcie.

Przede wszystkim konieczne jest złożenie wniosku o udzielenie pomocy przed dniem rozpoczęcia realizacji inwestycji (przez rozpoczęcie realizacji inwestycji należy rozumieć rozpoczęcie robót budowlanych lub zaciągnięcie zobowiązania do zamówienia urządzeń lub robót budowlanych). W przypadku mikro, małych lub średnich przedsiębiorców zasadniczo jest to wystarczające, aby efekt zachęty uznać za spełniony.

Natomiast w przypadku dużych przedsiębiorców, w dokumentacji załączonej do wniosku o udzielenie pomocy, należy także wykazać spełnienie dodatkowych warunków określonych w programach pomocowych.

Dlatego należy każdorazowo zapoznać się z zapisami właściwego programu pomocowego.

Koszty kwalifikujące się do objęcia pomocą:

W odróżnieniu od pomocy regionalnej kosztami kwalifikującymi się do objęcia pomocą horyzontalną są wyłącznie koszty związane z ochroną środowiska. Ostateczna wartość kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą zależy od:

Istnienia lub braku standardów środowiskowych UE: np. w przypadku pomocy na osiągnięcie poprawy stanu środowiska w stopniu wykraczającym ponad standardy środowiskowe UE – koszty kwalifikujące się do objęcia pomocą ogranicza się do części przekraczającej koszty niezbędne do osiągnięcia stopnia ochrony środowiska wymaganego przez te standardy,

efektów inwestycji: w przypadku, gdy inwestycja skutkuje osiągnięciem również efektów innych niż poprawa stopnia ochrony środowiska (np. zwiększenie zdolności produkcyjnych) - koszty kwalifikujące się do objęcia pomocą ogranicza się do części związanej wyłącznie z ochroną środowiska.

Intensywność pomocy:

W zależności od programu pomocy i jej przeznaczenia.

Ograniczenie kwotowe:

Brak. Natomiast w przypadku, gdy całkowita pomoc przeznaczona na dany projekt przekracza równowartość 7,5 mln euro, wówczas pomoc taka wymaga notyfikacji i zatwierdzenia przez Komisję Europejską.

W latach 2014–2020 beneficjenci unijnej pomocy, w tym przedsiębiorcy, mogą korzystać z dwóch form wsparcia: finansowania bezzwrotnego i zwrotnego. Podstawowe różnice między obydwoma formami wsparcia dotyczą takich kwestii, jak: zwrotność środków, rodzaj podmiotu ubiegającego się o wsparcie, wpływ na warunki konkurencji, efektywność ekonomiczna wykorzystania danego źródła finansowania.

Finansowanie zwrotne a finansowanie bezzwrotne

Finansowanie bezzwrotne

Finansowanie bezzwrotne oparte jest na mechanizmie dotacyjnym. Dotacja - to nieodpłatna i bezzwrotna pomoc finansowa udzielana określonym podmiotom na realizację ich zadań. Dotacja jest atrakcyjną formą wsparcia, jednak żeby z niej skorzystać należy spełnić szereg wymagań i przejść określoną, często długotrwałą procedurę. Wymaga to szczególnego zaangażowania ze strony przedsiębiorcy (czasem także jego pracowników/współpracowników). Należy dokładnie zaplanować cały projekt: zadania do realizacji, harmonogram prac, budżet. Konieczne jest skompletowanie pełnej dokumentacji, wypełnienie licznych formalności. Na decyzję w sprawie środków trzeba czekać. Zawsze też trzeba liczyć się z odmową. We wsparciu dotacyjnym największym minusem jest ograniczona pula środków, która dość szybko się wyczerpuje. Procedura oceny złożonej dokumentacji może być długa, gdyż na niektóre konkursy wpływa kilkaset wniosków. Należy liczyć się z ewentualnością nieotrzymania dofinansowania oraz z długim okresem czekania na decyzję. Otrzymanie dotacji przez firmę nie kończy „procedury dotacyjnej”. Przy realizacji projektu należy przestrzegać ściśle wcześniej założonych celów. Pamiętać należy także o tym, że z dotacji nie można sfinansować całej inwestycji. Przedsiębiorca musi dysponować własnymi środkami finansowymi na potrzeby zabezpieczenia wkładu własnego, a często także na realizację całego projektu. Wymagany własny wkład finansowy przekraczać może nawet połowę wartości inwestycji.

Finansowanie zwrotne

Finansowanie zwrotne odnosi się do produktów finansowych oferowanych na preferencyjnych warunkach przez pośredników finansowych: banki, fundusze pożyczkowe i poręczeniowe. Są to przede wszystkim pożyczki lub kredyty, poręczenia, produkty kapitałowe/wejścia kapitałowe (seed capital czy venture capital) współfinansowane ze środków europejskich. Ich charakterystyczną cechą jest odnawialność dla kolejnych wnioskodawców. Otrzymane środki są przez firmę zwracane, a następnie ponownie oferowane przez pośrednika innym podmiotom.

Preferencyjność wsparcia polega tym, że:

- finansowanie jest dostępne wg uproszczonych procedur;
- finansowanie jest dostępne w całej Polsce;
- instrumenty finansowe nie są objęte statusem i obciążeniami pomocy publicznej;
- gwarancje oferowane w ramach programów są bezpłatne lub bardzo tanie;
- od przedsiębiorcy nie jest wymagane zabezpieczenie (lub jest wymagane niższe niż w wypadku środków komercyjnych);
- od przedsiębiorcy nie jest wymagany wkład własny (lub jest wymagany niższy niż w wypadku środków komercyjnych);
- występuje obniżka marży;
- okres wsparcia może być wydłużony (w porównaniu do finansowania na zasadach komercyjnych);
- dostępny jest duży wybór i szeroka gama form finansowania, w tym finansowanie obrotowe.

Proces aplikowania

Aplikowanie o środki europejskie, a następnie wydatkowanie tych środków wiąże się z koniecznością spełnienia szeregu warunków i respektowaniem wielu warunków. Dlatego warto przygotować się do procesu aplikowania. Istotne jest już przed podjęciem decyzji o aplikowaniu dokonanie oceny rzeczywistych szans, skalkulowanie zysków i potencjalnych kosztów oraz zobowiązań.

Celem tej części poradnika jest przekazanie podstawowych wskazówek, które mogą pomóc w całym procesie: od przygotowania wniosku do zamknięcia projektu tj. rozliczenia uzyskanej pomocy finansowej.

Krok 1. Projekt odpowiedzi na potrzeby i możliwości

Projekt współfinansowany ze środków europejskich powinien być odpowiedzią na rzeczywiste potrzeby firmy/ organizacji i przyczyniać się do jej rozwoju.

Na największą pomoc UE mogą liczyć projekty, które dotyczą średnio i długoterminowych potrzeb (2 – 5 kolejnych lat). W wypadku podmiotów prowadzących działalność gospodarczą istotne jest również określenie wielkości (mikro, mała, średnia, duża firma). Niewłaściwe określenie wielkości może spowodować przegraną w konkursie (odrzućenie wniosku na etapie oceny formalnej) lub rodzić ewentualną konieczność zwrotu nielegalnie otrzymanej pomocy finansowej w przyszłości. Konieczne jest także zweryfikowanie czy firma/ organizacja nie jest wyłączona z możliwości ubiegania się o pomoc finansową ze środków UE (przepisy wspólnotowe i krajowe).

Do podmiotów wyłączonych z pomocy zalicza się w szczególności:

- realizujące inwestycje w tzw. sektorach wyłączonych (np. rybołówstwo, włókna syntetyczne, produkcja pierwotna produktów rolnych);
- znajdujące się w trudnej sytuacji ekonomicznej;
- znajdujące się w okresie restrukturyzacji, przeprowadzanej z wykorzystaniem pomocy publicznej;
- będące osobą fizyczną, jeśli została ona skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwa składania fałszywych zeznań, przekupstwa, przeciwko mieniu, wiarygodności dokumentów, obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi, obrotowi gospodarczemu, systemowi bankowemu, karno-skarbowe albo inne, związane z wykonywaniem działalności gospodarczej lub popełnione w celu osiągnięcia korzyści majątkowych,
- niebędące osobą fizyczną, w których to przedsiębiorstwach osoba, będąc członkiem organów zarządzających bądź wspólnikiem, została skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwa, o których mowa wyżej,
- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej, która uznała pomoc za niezgodną z prawem i wspólnym rynkiem,
- którzy posiadają zaległości z tytułu należności publicznoprawnych.

Krok 2. Proces aplikowania. Na co zwrócić uwagę?

Opracowanie dokumentacji aplikacyjnej (wniosku o dofinansowanie i niezbędnych załączników) jest czasochłonne. Zajmuje kilka miesięcy (2 miesiące do pół roku). Dlatego działania związane z ubieganiem się o wsparcie powinny rozpocząć się nie w chwili ogłoszenia terminu składania wniosków o dofinansowanie, ale znacznie wcześniej. Samo wypełnienie formularza wniosku o dofinansowanie powinno kończyć, a nie rozpoczynać proces gromadzenia dokumentacji aplikacyjnej.

Uruchomione w Polsce programy operacyjne będą obowiązywały do roku 2020. Podstawowe zasady i kierunki wsparcia będą podlegały niewielkim modyfikacjom, co pozwala na przygotowanie się do procesu aplikacji z wyprzedzeniem, w tym na zebranie odpowiednich dokumentów czy środków na wkład własny.

Uwaga:

Programy operacyjne są dokumentami ogólnymi. Wskazują główne priorytety i zasadnicze typy wspieranych inwestycji. Więcej konkretów zainteresowani znajdą w tzw. szczegółowych opisach priorytetów (SZOP). Najbardziej szczegółowa jest dokumentacja konkursowa¹ i jest ona najważniejsza dla ostatecznego przygotowania wniosku.

Nie ma standardowych zasad dla wszystkich funduszy dostępnych w Polsce i dlatego należy podejść indywidualnie do każdego z działań.

Wniosek o dofinansowanie to część zobowiązania umownego. Jest zawsze nierozzerwalną częścią umowy o dofinansowanie, która jest zawierana z instytucją publiczną. W związku z tym wszystkie opisy i deklaracje, zawarte w dokumentacji wnioskowej, stają się postanowieniami umownymi, wiążącymi strony. Zmiana tych zapisów w większości wypadków jest niedozwolona, a tam gdzie istnieje taka możliwość, musi być zaakceptowana przez instytucję udzielającą wsparcia.

---

¹ Dokumentacja konkursowa jest przygotowywana przez instytucję wdrażającą (prowadzącą konkurs) i może się różnić w szczegółach z konkursu na konkurs.

W związku z tym należy zwrócić uwagę na takie sformułowanie zapisów, które pozwolą na zdobycie punktów w ocenie merytorycznej, ale jednocześnie będą odpowiednie dla procesu inwestycyjnego czy samej działalności bieżącej przedsiębiorstwa. Nieprzemysłane opisy mogą prowadzić do znacznych trudności w rozliczeniu dotacji. Dużo bezpieczniej jest opisać rzetelnie założenia, dotyczące realizacji inwestycji, niż przyjmować nierealistyczne zobowiązania, z których trzeba się będzie rozliczyć, zwłaszcza że instytucje udzielające wsparcia nie wyrażają później zgody na zmianę celów projektu czy znaczące zmiany wskaźników zaplanowanych do osiągnięcia i wskazanych we wniosku.

Podmiot, ubiegający się o wsparcie, powinien zapoznać się z umową o dofinansowanie podczas opracowywania dokumentacji aplikacyjnej. Błędem jest sięganie po nią dopiero po pozytywnej decyzji o otrzymaniu grantu.

Krok 3. Projekt w realizacji

W trakcie realizacji projektu zobowiązania organizacji/ firmy i jej właściciela/właścicieli/organów zarządczych reguluje umowa o dofinansowanie, do której załącznikami jest pełna dokumentacja aplikacyjna (wniosek i załączniki). Wszystkie te dokumenty określają zobowiązania stron. Umowa o dofinansowanie określa w szczególności następujące obszary:

- opis struktury finansowania projektu – maksymalna wartość dotacji, maksymalny udział procentowy dotacji;
- czas trwania projektu;
- warunki i harmonogram płatności;
- zabezpieczenia zwrotu nieprawidłowo wydatkowanych środków;
- zasady monitorowania i poddawania się kontroli;
- zasady przechowywania dokumentów;
- ochronę danych osobowych;
- obowiązki informacyjne;
- zasady dokonywania zmian w projekcie;
- sankcje za naruszenie warunków umowy.

Z wniosku i załączników wynikają natomiast takie kwestie, jak:

- lokalizacja;
- cel/cele projektu;
- zakres rzeczowy projektu;
- wskaźniki projektu;
- harmonogram.

W trakcie realizacji projektu dopuszczalny jest pewien zakres zmian, np. przesunięcia harmonogramu czy też określone zmiany w kosztorysie, jednakże nie mogą one zwiększyć przyznanej już dotacji oraz wymagają formy pisemnej (w tym także aneksowania umowy).

Niedozwolone, co do zasady są zmiany, które powodują, że projekt przestaje spełniać wymogi formalne, czy też zmniejsza się jego punktacja z etapu oceny merytorycznej. Wystąpienie takich okoliczności może być podstawą do rozwiązania umowy z beneficjentem oraz konieczności zwrotu dotacji z odsetkami.

Należy także pamiętać, iż projekt uważa się za całkowicie zakończony i rozliczony dopiero po zakończeniu tzw. okresu trwałości². Tak więc najpierw przedsiębiorca/ organizacja przeprowadza działania inwestycyjne/ szkoleniowe/doradcze i składa końcowy wniosek o płatność – w tym momencie zaczyna płynąć okres trwałości projektu.

Przez okres trwałości projektu należy utrzymać cele projektu oraz środki trwałe, wartości niematerialne i prawne objęte dotacją. Wymiana urządzeń, co do zasady, może nastąpić jedynie w przypadku zużycia i zamiany zamortyzowanych przedmiotów na nowe, spełniające takie same parametry jak środki trwałe, nabyte w ramach projektu. Jeżeli dotacja przyznana została na nowe miejsca pracy, również muszą być one we wspomnianym okresie utrzymane.

---

² moment, od którego liczy się okres trwałości, może się różnić w poszczególnych działaniach/ programach

Fundusze europejskie na założenie firmy

W latach 2014-2020 dostępne będą możliwości dofinansowania założenia firmy w ramach następujących Programów Operacyjnych:

- Program Operacyjny Inteligentny Rozwój
- Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój
- Program Operacyjny Polska Wschodnia
- Regionalne Programy Operacyjne
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Wybór właściwego źródła dofinansowania zależeć będzie od tego, kto będzie chciał otworzyć firmę, gdzie będzie ona zarejestrowana oraz w jakim zakresie będzie to firma innowacyjna.

PROGRAM OPERACYJNY INTELIGENTNY ROZWÓJ

W ramach osi priorytetowej II „Wsparcie innowacji w przedsiębiorstwach” tego Programu przewidziano wsparcie przedsiębiorstw przez fundusze venture capital, sieci aniołów biznesu oraz inne instytucje otoczenia biznesu wspierające powstawanie i rozwój nowych firm innowacyjnych.

Dofinansowane instytucje będą mogły wspierać dalej osoby mające pomysły na innowacyjną działalność poprzez:

- pomoc w rozwoju pomysłu (tzw. preinkubacja),
- zasilenie kapitałowe nowo powstałych firm,
- fundusze venture capital,
- kojarzenie z inwestorami prywatnymi poprzez platformy i sieci współpracy,
- sieci aniołów biznesu.

W ramach Programu przewiduje się realizację wsparcia w formie instrumentów finansowych, instrumentów mieszanych (dotacyjno-zwrotnych) oraz dotacji.

Informacje o Programie: www.poig.gov.pl/2014_2020

PROGRAM OPERACYJNY WIEDZA EDUKACJA ROZWÓJ

W ramach I osi priorytetowej Programu, tj. „Osoby młode na rynku pracy”, przewidziano różnego rodzaju mechanizmy wsparcia adresowane do młodych osób bez pracy. Celem wsparcia jest ich aktywizacja zawodowa oraz poprawa sytuacji na rynku pracy. Obok takich instrumentów rynku pracy, jak staże, szkolenia, dofinansowanie studiów podyplomowych, dofinansowanie kosztów egzaminów, bony szkoleniowe, stażowe i zatrudnieniowe, zaplanowane jest także udzielanie pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Pożyczki w ramach PO WER udzielane będą dla osób pozostających bez pracy do 29 roku życia. Pożyczki udzielane będą na preferencyjnych warunkach, a środkami dysponować będzie Bank Gospodarstwa Krajowego.

Informacje o Programie: www.efs.gov.pl/2014_2020/Strony/glowna.aspx

PROGRAM OPERACYJNY POLSKA WSCHODNIA

W ramach osi II Programu „Przedsiębiorcza Polska Wschodnia” przewidziano wsparcie mające na celu stworzenie warunków dla powstawania i rozwoju przedsiębiorstw w Polsce Wschodniej. Wsparcie będzie realizowane poprzez platformy startowe. Oferta Platformy startowej dla nowych pomysłów skierowana będzie w szczególności do absolwentów szkół wyższych (do 35. roku życia) oraz studentów ostatnich lat studiów, chcących rozwinąć swój pomysł oraz uruchomić i rozwijać własne firmy w Polsce Wschodniej. W ramach platform startowych zapewnione zostanie indywidualne wsparcie doradcze, opieka w formie mentoringu, obejmująca etap prac nad rozwojem nowego pomysłu biznesowego. W ramach platform udzielane będzie również wsparcie w zakresie m. in. Specjalistycznych konsultacji i usług, pozyskania niezbędnych umiejętności i wiedzy, uczestnictwa w konferencjach oraz spotkaniach networkingowych, związanych z rozwojem pomysłu biznesowego (etap działalności przedbiznesowej). Pomysły rozwinięte w platformach startowych będą mogły uzyskać wsparcie inwestycyjne związane z utworzeniem nowego przedsiębiorstwa (typu startup) w makroregionie (etap działalności biznesowej). Platformy startowe zarządzane będą przez ośrodki innowacji typu parki naukowo-technologiczne, parki naukowe, parki technologiczne, inkubatory technologiczne oraz inkubatory przedsiębiorczości.

Informacje o Programie: www.polskawschodnia.gov.pl/2014_2020

REGIONALNE PROGRAMY OPERACYJNE

W ramach poszczególnych Regionalnych Programów Operacyjnych planowane są różne formy wsparcia dla osób, chcących otworzyć firmę. Są to m.in.:

- preferencyjne pożyczki;
- bezzwrotne dotacje;
- wsparcie pomostowe;
- dotacje na spłatę odsetek (interest rate subsidy);
- granty zwrotne (repayable grants);
- wsparcie doradczo-szkoleniowe, mentoring.

Każdy Zarząd Województwa będzie mógł wskazać grupy, do których w sposób szczególny kierowane będzie wsparcie na założenie działalności gospodarczej adekwatnie do sytuacji panującej na rynku pracy w danym regionie.

Wsparcie w formie dotacji będzie adresowane do osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, takich jak:

- osoby poszukujące pracy;
- osoby bierne zawodowo;
- osoby bezrobotne;
- osoby zagrożone utratą pracy;
- osoby w wieku do 30 lat;
- po 50 roku życia;
- osoby z niepełnosprawnościami;
- kobiety wracające na rynek pracy po okresie związanym z urodzeniem lub wychowaniem dziecka;
- osoby bez kwalifikacji zawodowych;
- migranci powrotni i imigranci (woj. opolskie);
- rodzice posiadający, co najmniej 3 dzieci w wieku do 18 roku życia (woj. podkarpackie).

O wsparcie na założenie firmy będą mogły starać się także osoby pracujące, w tym rolnicy, chcący rozpocząć działalność pozarolniczą. Wsparcie to będzie udzielane w formie zwrotnej. Pomoc w postaci dotacji bezzwrotnych skierowana zostanie wyłącznie do osób z grup defaworyzowanych, którym w związku z brakiem zdolności finansowej do wyposażenia stanowiska pracy (w tym również pierwszego zaopatrzenia w towar) bardzo trudno jest założyć własną firmę.

Uzupełnieniem ww. działań będą dotacje na doposażenie lub wyposażenie stanowiska pracy utworzonego w przedsiębiorstwie wyłącznie dla osoby bezrobotnej należącej do grupy osób będących w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy - defaworyzowanych.

PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

W ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich przewidziano działanie *Pomoc na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich* (typ operacji *Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej*), w ramach którego można ubiegać się o wsparcie finansowe z tytułu założenia nowej firmy.

Pomoc przyznaje się w związku z rozpoczynaniem prowadzenia działalności pozarolniczej.

Jaki jest maksymalny poziom i wysokość pomocy?

Pomoc ma formę premii (do 100 000 zł). Wypłacana jest w dwóch ratach: pierwsza rata w wysokości 80% kwoty pomocy, druga rata w wysokości 20% kwoty pomocy.

Warunki ubiegania się o wsparcie

Pomoc może być przyznana, jeżeli wnioskodawca jest beneficjentem „Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa” lub spełnia następujące warunki:

- wnioskodawca jest ubezpieczony na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników z mocy ustawy i w pełnym zakresie jako rolnik, małżonek rolnika lub domownik,
- gospodarstwo rolne, w którym pracuje wnioskodawca, ma wielkość ekonomiczną nie większą niż 15 tys. euro,

- za rok poprzedzający rok złożenia wniosku o przyznanie pomocy przyznano płatność do gruntów rolnych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, w którym pracuje wnioskodawca,
- gospodarstwo rolne, w którym pracuje wnioskodawca położone jest w miejscowości należącej do gminy wiejskiej lub gminy miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tys. mieszkańców, lub gminy miejskiej z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców;
- wnioskodawca przedłoży biznesplan dotyczący planowanej działalności pozarolniczej,
- nastąpi utworzenie co najmniej jednego miejsca pracy w przeliczeniu średniorocznym (również samozatrudnienie).

Pomocy nie przyznaje się osobie, która jest beneficjentem jednego z poniższych instrumentów wsparcia: „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” objętego PROW 2007-2013, „Premie dla młodych rolników”, „Restrukturyzacja małych gospodarstw” objętych PROW 2014 - 2020.

Informacje o programie: www.minrol.gov.pl, Agencje Modernizacji i Restrukturyzacji Rolnictwa na terenie całej Polski.

Fundusze europejskie na rozwój działalności

Rozwój produktów i usług

Firmy zainteresowane rozwojem produktów i usług w nowej perspektywie finansowej będą mogły uzyskać wsparcie m.in. na inwestycje w nowe maszyny, linie produkcyjne, e-usługi . Możliwe będzie pozyskanie dofinansowania na zmianę stosowanych rozwiązań produkcyjnych, modernizację czy nabycie nowych środków produkcji. Duże znaczenie będzie miała wysoka innowacyjność podejmowanych projektów.

W programach operacyjnych przewidziano realizację działań m.in. w zakresie:

- wzrostu innowacyjności przedsiębiorstw poprzez rozwój infrastruktury B+R oraz prowadzenie prac badawczo-rozwojowych w przedsiębiorstwach służących realizacji strategii inteligentnej specjalizacji;
- rozwoju produktów i usług opartych na technologii informacyjno-komunikacyjnej, sprzedaży produktów i usług w internecie;
- tworzenia i udostępniania usług elektronicznych odpowiadających potrzebom przedsiębiorców;
- wspierania tworzenia i rozszerzania zaawansowanych zdolności dotyczących rozwoju produktów i usług - ma to nastąpić w szczególności poprzez zwiększanie aktywności inwestycyjnej MŚP i zwiększanie zatrudnienia, a szczególny nacisk ma być położony na tereny wiejskie i obszary o najniższym poziomie rozwoju gospodarczego.

Przykładowe projekty, na jakie można będzie uzyskać wsparcie:

- Inwestycje w nowoczesne maszyny i sprzęt produkcyjny (zakup, leasing);
- Rozbudowa przedsiębiorstwa prowadząca do wprowadzenia na rynek nowych produktów czy usług (w tym turystycznych);
- Dokonywanie zasadniczych zmian procesu produkcyjnego bądź zmian w sposobie świadczenia usług, skutkujących wprowadzeniem na rynek nowych lub ulepszonych produktów (usług) przy jednoczesnym zwiększeniu zatrudnienia;
- Stworzenie bądź rozwój zaplecza badawczo-rozwojowego służącego działalności innowacyjnej przedsiębiorstw;

- Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, głównie celem internacjonalizacji;
- Wdrożenie wyników badań naukowych/technologii oraz praw do własności intelektualnej;
- Rozwój działalności on-line poprzez wdrożenie systemu zarządzania sprzedażą i usługami;
- Zakup sprzętu i oprogramowania umożliwiającego wprowadzenie nowej e-usługi;
- Wdrożenie wirtualnego systemu obsługi działalności MŚP.

Rozpoczęcie realizacji inwestycji stanowią m.in. czynności takie, jak:

- wybór i podpisanie umów z wykonawcami,
- rozpoczęcie robót budowlanych (najczęściej już pierwszy wpis do dziennika budowy).

Nie stanowią rozpoczęcia realizacji inwestycji czynności podejmowane w ramach działań przygotowawczych, w szczególności:

- opracowanie studium wykonalności,
- usługi doradcze związane z przygotowaniem inwestycji (wniosku o dofinansowanie, biznesplanu),
- analizy przygotowawcze (techniczne, finansowe, ekonomiczne),
- przygotowanie dokumentacji przetargowej (chyba, że koszty te zostały wliczone do wydatków kwalifikujących się do objęcia wsparciem).

Gdzie ubiegać się o wsparcie?

Inwestycje MMŚP o mniejszej wartości wspierane będą przede wszystkim w Regionalnych Programach Operacyjnych.

Jaką formę będzie miało wsparcie?

Wsparcie przyznawane będzie w formie bezzwrotnej (dotacje). Dopuszcza się finansowanie zwrotne i tzw. mieszane (pożyczki).

Jaka będzie wysokość wsparcia (poziom dofinansowania)?

Pomoc dotacyjna w ramach RPO przyznawana będzie w zgodnie z mapą pomocy regionalnej w Polsce na lata 2014-2020.

Promocja

MMŚP mogą otrzymać dofinansowanie usług doradczych w zakresie budowania potencjału eksportowego oraz uczestnictwa w targach i misjach gospodarczych (zagranicznych i krajowych). Wspierane działania to: wyszukiwanie i dobór partnerów handlowych, udział w zagranicznych targach w charakterze wystawcy, uzyskanie niezbędnych dokumentów, uprawniających do wprowadzenia towarów lub usług na wybrany rynek zagraniczny.

Kluczowe kryteria oceny projektów są zróżnicowane w każdym z województw. Przykładowo, oceniane jest właściwe uzasadnienie potrzeby udziału w danej imprezie targowej dla rozwoju firmy.

Gdzie ubiegać się o wsparcie?

Wsparcie udzielane będzie w Regionalnych Programach Operacyjnych. Wnioski o dofinansowanie należy kierować do Urzędów Marszałkowskich lub upoważnionych lokalnych jednostek.

Jaką formę będzie miało wsparcie?

Wsparcie przyznawane będzie w formie bezzwrotnej (dotacje). Dopuszcza się finansowanie zwrotne i tzw. mieszane (pożyczki).

Jaka będzie wysokość wsparcia (poziom dofinansowania)?

Pomoc dotacyjna w ramach RPO przyznawana będzie w zgodnie z mapą pomocy regionalnej w Polsce na lata 2014-2020.

Usługi rozwojowe

Interwencja realizowana będzie m.in. poprzez wdrożenie kompleksowej i zindywidualizowanej oferty wsparcia pracodawców (poprzedzonej diagnozą potrzeb), w tym w zakresie

identyfikacji i analizy potrzeb szkoleniowych oraz późniejszej realizacji procesu szkolenia, specjalistycznego doradztwa, mentoringu oraz coachingu.

Wsparcie będzie realizowane w oparciu o popytowy model świadczenia wysokiej jakości usług, w którym przedsiębiorcy będą decydować o rodzaju, formie i zakresie usług, z jakich skorzystają. Dotychczas było tak, że firmy szkoleniowe pozyskiwały dla siebie unijne granty i w ramach nich organizowały szkolenia według swojego programu. Teraz dotacje będą otrzymywały przedsiębiorstwa, które następnie będą zwracały się do wybranych firm szkoleniowych w celu przygotowania odpowiednich kursów i szkoleń podnoszących kwalifikacje pracowników. Dodatkowo wszystkie kursy i oferty usług szkoleniowych będą musiały znaleźć się w nowo utworzonym Rejestrze Usług Rozwojowych (RUR), do którego firmy będą miały swobodny dostęp.

W nowej perspektywie finansowej preferowane będą między innymi następujące projekty szkoleniowe:

- realizowane w mikro, małych i średnich przedsiębiorstwach oraz podmiotach ekonomii społecznej;
- ukierunkowane na osoby w wieku 50 lat i więcej, z niepełnosprawnościami oraz o niskich kwalifikacjach zawodowych.

Wsparcie szkoleniowo-doradcze dostępne będzie za pośrednictwem Regionalnych Programów Operacyjnych realizowanych na szczeblu danego województwa. Dofinansowanie szkoleń dla pracowników sektora MŚP możliwe będzie m.in. w ramach Priorytetu inwestycyjnego 8.9 Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, poszczególnych regionalnych programów operacyjnych.

Gdzie ubiegać się o wsparcie?

Wsparcie udzielane będzie w Regionalnych Programach Operacyjnych. Wnioski o dofinansowanie należy kierować do Urzędów Marszałkowskich lub upoważnionych lokalnych jednostek.

Jaką formę będzie miało wsparcie?

Wsparcie przyznawane będzie w formie bezzwrotnej (np. bony).

Jaka będzie wysokość wsparcia (poziom dofinansowania)?

Pomoc de minimis.

Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii

MMŚP mogą ubiegać się o środki w zakresie ochrony środowiska. Oferowane będzie wsparcie na dostosowanie firm do wymogów ochrony środowiska, działania zwiększające efektywność energetyczną, a także na inwestycje w odnawialne źródła energii.

Typy wspieranych projektów (przykłady):

- wprowadzanie nowych rozwiązań organizacyjnych i technologicznych, prowadzących do zmniejszenia oddziaływania na środowisko naturalne;
- dostosowanie przedsiębiorstwa do wymogów prawa wspólnotowego i krajowego w zakresie ochrony środowiska,
- budowa elektrowni zasilanych energią odnawialną (farmy wiatrowe, elektrownie wodne, elektrownie na biomasę i biogaz)
- inwestycje w nowoczesne technologie, w zakresie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych,
- budowa instalacji/ zakładu do produkcji biokomponentów do biopaliw lub produkcji biogazu.

Największe szanse na dofinansowanie mają projekty:

- o dużym stopniu przygotowania inwestycji;
- zoptymalizowane pod względem kosztów, czyli o jak najniższych nakładach na uzyskanie lub oszczędzanie energii.

Gdzie ubiegać się o wsparcie?

Wsparcie udzielane będzie w Regionalnych Programach Operacyjnych. Wnioski o dofinansowanie należy kierować do Urzędów Marszałkowskich lub upoważnionych lokalnych jednostek.

Jaką formę będzie miało wsparcie?

Wsparcie przyznawane będzie w formie bezzwrotnej (dotacje). Dopuszcza się finansowanie zwrotne i tzw. mieszane (pożyczki).

Jaka będzie wysokość wsparcia (poziom dofinansowania)?

Pomoc dotacyjna w ramach RPO przyznawana będzie w zgodzie z mapą pomocy regionalnej w Polsce na lata 2014-2020.

Środki zwrotne dla firm w nowej perspektywie finansowej

Jesteś przedsiębiorcą, chcesz rozwijać działalność gospodarczą, ale brakuje Ci środków? W takiej sytuacji ratunkiem dla Twojej firmy może być wsparcie zwrotne współfinansowane ze środków europejskich.

Brak własnych środków finansowych i utrudniony dostęp do finansowania zewnętrznego to problem wielu polskich firm. Dotyczy to zwłaszcza firm rozpoczynających działalność czy mikrofirm. Brak historii kredytowej, majątek niewystarczający do zabezpieczenia kredytu utrudnia pozyskanie wsparcia w banku. Może być także przeszkodą w dostępie do dotacji, czyli wsparcia bezzwrotnego. W dłuższej perspektywie sytuacja taka może hamować rozwój inwestycji i skutecznego konkurowania na rynku.

Mikro, małe i średnie firmy tj. blisko 99,8 proc. wszystkich firm w Polsce, mogą liczyć na duże wsparcie ze środków unijnych na lata 2014-2020. Polsce przyznano budżet w wysokości 82,5 mld euro, którego głównymi odbiorcami będą właśnie przedsiębiorcy.

Dotychczas fundusze europejskie cieszyły się dużym zainteresowaniem polskich przedsiębiorców. Firmy korzystały ze wsparcia finansowego na inwestycje, wdrażanie innowacji, usługi rozwojowe (szkolenia, doradztwo), promocję czy też podejmowanie współpracy gospodarczej na rynkach zagranicznych. Udzielane wsparcie ze środków Unii Europejskiej miało głównie charakter wsparcia bezzwrotnego, czyli dotacji. Pozyskanych pieniędzy nie trzeba było zwracać do instytucji, która je przyznała, o ile wypełnione zostały warunki umowy. I to właśnie czyniło je atrakcyjnym. Zaledwie ułamek procentu trafił do beneficjentów, jako tzw. instrumenty zwrotne: pożyczki, gwarancje, poręczenia. W latach 2014-2020 tego rodzaju wsparcia będzie znacznie więcej. Komisja Europejska zaleca, żeby nawet do 10% całości środków przeznaczyć na instrumenty zwrotne.

W ramach **aktualnej oferty instrumentów finansowych programów UE** polscy przedsiębiorcy mogą liczyć w szczególności na preferencyjne:

- kredyty i pożyczki inwestycyjne,
- kredyty i pożyczki obrotowe,
- kredyty i pożyczki na zakup środków transportu,

- kredyty i pożyczki dla firm rozpoczynających działalność,
- kredyty i pożyczki hipoteczne,
- kredyty Europejskiego Banku Inwestycyjnego,
- kredyty na finansowanie kontraktów,
- poręczenia kredytowe,
- poręczenia dla firm mikro i start up,
- poręczenia dla innowacji,
- leasing dla firm rozpoczynających działalność,
- leasing dla firm innowacyjnych.

Uwaga: Celem instrumentów finansowych nie jest zastępowanie oferty finansowej instytucji rynkowych (banki, firmy ubezpieczeniowe lub leasingowe itp.). Instrumenty te służą wypełnieniu luki finansowej na rynku (brak równowagi między popytem na środki finansowe a ich podażą) poprzez dostarczenie środków finansowych dla tych podmiotów, których potrzeb inwestycyjnych nie może zaspokoić rynek.

Trzeba pamiętać, że w obecnej perspektywie finansowej na lata 2014-2020 w wielu wypadkach nie będzie możliwe pozyskanie dotacji na określony cel, a jedynie oferowane będzie wsparcie w formie preferencyjnych instrumentów finansowych.

Wachlarz wsparcia jest bardzo szeroki. W związku z tym przedsiębiorca, który ma zamiar skorzystać ze zwrotnego wsparcia unijnego musi dokonać wyboru formy finansowania. Wymaga to analizy potrzeb i kondycji finansowej firmy, ale także zapoznania się z dostępnością środków w ramach poszczególnych unijnych programów operacyjnych. Nie bez znaczenia jest lepsze zrozumienie istoty poszczególnych form wsparcia.

Rodzaje wsparcia zwrotnego

Pożyczki

Pożyczka zgodnie z prawem cywilnym to umowa lub operacja, zawierana między dwoma stronami (pożyczkodawcą i pożyczkobiorcą). Pożyczkodawca przekazuje środki pieniężne lub określony przedmiot pożyczkobiorcy, a ten zobowiązuje zwrócić je w określonym czasie. Pożyczka może być udzielana zarówno przez osoby fizyczne jak i instytucje. Przy udzielaniu

pożyczki nie musi być jasno określony cel, na jaki mają być przeznaczone środki finansowe. Pożyczać można dowolną kwotę, jednak powyżej 500 zł każda umowa pożyczkowa powinna być zawierana na piśmie.

Pożyczka unijna z oczywistych względów jest mniej korzystna pod względem finansowym niż dotacja. Stanowi ona instrument zwrotny, do tego często oprocentowany.

Pożyczka unijna jest jednak w porównaniu do dotacji łatwiej dostępna. Proces starania się o pieniądze jest prosty. Formalności ograniczone są do niezbędnego minimum. Można liczyć na bezpłatną pomoc doradcy przy wypełnianiu wymaganych dokumentów. Niskie oprocentowanie i brak prowizji (lub niska prowizja) to kolejne atuty. Plusem jest także to, że środki mogą być przeznaczane na różne cele projektowe. Poza tym przedsiębiorca nie musi się obawiać, że przegapi jakiś termin, ponieważ nabór wniosków jest prowadzony w trybie ciągłym. Słabą stroną tego rozwiązania jest konieczność zapewnienia zabezpieczenia (np. zyranci, gwarancje bankowe, poręczenia instytucji, blokada środków na koncie bankowym) na etapie starania się o wsparcie, a przede wszystkim konieczność zwrotu środków w określonym czasie.

Żeby rozpocząć starania o pożyczkę unijną, nie trzeba spełniać żadnych większych wymagań. Pieniądze dostępne są dla osób, które zamierzają rozpocząć działalność gospodarczą i dla firm z długą historią, dla firm mikro i firm średnich.

Tabela 1. Pożyczka a dotacja

Europejska dotacja	Europejska pożyczka
<ul style="list-style-type: none"> • finansowanie bezzwrotne, • objęta regułami pomocy publicznej i/lub pomocy de minimis, • wymaga własnego wkładu finansowego, • wypłacana w formie zaliczki i/lub refundacji poniesionych kosztów, • na ściśle określone cele, • długa procedura przyznawania, • konieczność czekania na ogłoszenie naboru, • duża ilość formalności, 	<ul style="list-style-type: none"> • finansowanie zwrotne • nie jest objęta regułami pomocy publicznej, może być objęta pomocą de minimis, • nie wymaga wkładu własnego finansowego lub wymaga wkładu na niskim poziomie (ew. 5–20%), • zróżnicowane formy wypłaty, • duża swoboda wnioskodawcy w określaniu celu projektu, • przyjazna, szybka procedura przyznawania,

<ul style="list-style-type: none"> • ograniczone budżety konkursów – duża liczba podmiotów, dla których nie starcza dotacji. 	<ul style="list-style-type: none"> • nabór ciągły, • formalności ograniczone do niezbędnego minimum, • warunki przyznawania korzystniejsze niż rynkowe: niższe oprocentowanie/prowizje, dostępne dla dopiero planowanych oraz zupełnie nowych firm, mniej restrykcyjne formy zabezpieczenia, akceptowane uproszczone formy księgowości stosowane przez firmy.
---	--

Źródło: opracowanie własne

Podobne zasady dotyczą kredytów współfinansowanych z środków europejskich.

Poręczenia

Poręczenie w prawie cywilnym to umowa zawierająca zobowiązanie poręczyciela wobec wierzyciela do wykonania zobowiązania dłużnika, w razie gdyby ten go nie wykonał. Celem poręczenia jest zabezpieczenie spłaty cudzego długu. Dzięki zawarciu umowy poręczenia wierzyciel zyskuje dodatkową osobę, która zapewnia, że wypełni zobowiązanie za dłużnika. Poręczyciel, jako drugi dłużnik, odpowiada wobec wierzyciela osobiście, a więc całym swoim majątkiem, zarówno teraźniejszym, jak i przyszłym.

Poręczenia można uzyskać w tworzonych w tym celu funduszach poręczeniowych, współfinansowanych także ze środków europejskich.

Podstawowym zadaniem funduszy poręczeń jest ułatwienie przedsiębiorcom oraz osobom rozpoczynającym działalność gospodarczą dostępu do zewnętrznego finansowania w postaci kredytów bankowych oraz pożyczek. Fundusze poręczają zobowiązania finansowe przedsiębiorcom, którzy mają zdolność kredytową, nie posiadają natomiast wymaganych przez instytucję finansującą zabezpieczeń.

W zależności od funduszu, poręczeniem mogą być objęte kredyty lub pożyczki przeznaczone między innymi na: rozpoczęcie lub rozszerzenie działalności, finansowanie inwestycji,

finansowanie działalności gospodarczej, wdrażanie nowych rozwiązań technicznych lub technologicznych, tworzenie nowych miejsc pracy, itp.

Pożyczki/poręczenia muszą być przeznaczone na finansowanie działalności gospodarczej w zakresie budowy, rozbudowy lub rozszerzania działalności gospodarczej w tym w szczególności na:

- realizację zasadniczych zmian procesu produkcyjnego - wdrażanie nowych rozwiązań technicznych lub technologicznych;
- unowocześnienie składników majątku trwałego - zakup wyposażenia w maszyny, urządzenia, aparaty (w tym także zakup środków transportu) bezpośrednio związanych z celem realizowanego przedsięwzięcia;
- budowę instalacji i urządzeń sprzyjających oszczędności surowców i energii;
- informatyzację;
- dostosowanie przedsiębiorstwa do standardów i norm krajowych i unijnych;
- tworzenie nowych, trwałych miejsc pracy;
- inne cele gospodarcze przyczyniające się do rozwoju przedsiębiorstwa.

Fundusze kapitału załączkowego (venture capital, seed capital)

Fundusze kapitału załączkowego, czyli fundusze kapitału podwyższonego ryzyka (np. venture capital) inwestują w firmy posiadające innowacyjny projekt. Fundusze kapitału załączkowego są właściwym źródłem kapitału dla nowej firmy, która nie może pozyskać kredytu bankowego lub pożyczki ze względu na brak zabezpieczeń i brak historii kredytowej. Kapitał oferowany przez fundusze kapitału załączkowego to kapitał długoterminowy (zazwyczaj 3 do 7 lat), z którego korzystanie nie jest obciążone bieżącą spłatą odsetek.

Fundusze kapitału załączkowego są interesującą propozycją dla początkujących firm. Żeby sięgnąć po te środki wystarczy dobry pomysł na biznes. Fundusz pomoże założyć firmę, opracować biznesplan i strategię działania, udostępni lokal na siedzibę i oczywiście – dofinansuje rozwój nowego produktu lub usługi. W zamian obejmie nie więcej niż 50 proc. udziałów.

Fundusze wspierane środkami unijnymi mogą dokonywać inwestycji w mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa, które znajdują się we wczesnej fazie rozwoju prowadzonej działalności³. Fundusze dokonują inwestycji głównie poprzez objęcie udziałów lub akcji finansowanej spółki.

Anioły biznesu

Anioły biznesu to prywatni inwestorzy, którzy wspierają wybrane małe i średnie przedsiębiorstwa, głównie w początkowej fazie ich działalności (start-up). Przekazują im swoją wiedzę, doświadczenie, oraz środki finansowe. W zamian mogą otrzymywać część zysków przedsiębiorstwa. Niektórzy inwestorzy działają też na zasadach non profit. Fundusze europejskie przewidują także instrumenty łączące prywatne inwestycje aniołów biznesu z pożyczkami ze środków publicznych.

Preferencyjne finansowanie zwrotne dla MMŚP w latach 2014 -2020

Komisja Europejska w perspektywie 2014-2020 kładzie duży nacisk na wykorzystanie pozadotacyjnych form wsparcia. Ostatecznym celem jest rezygnacja z tradycyjnego bezzwrotnego systemu dotacji. Oznacza to, że wkrótce pomoc unijna dla mikro, małych i średnich firm oparta będzie o pożyczki i poręczenia. Komisja Europejska dopuszcza wspieranie w ten sposób niemal każdego obszaru działania, wpisanego w każdy program ramowy czy operacyjny współfinansowany ze środków europejskich.

W latach 2014-2020 za pomocą pożyczek i poręczeń mogą być finansowane przede wszystkim inwestycje w poprawę konkurencyjności małych i średnich firm, w poprawę efektywności energetycznej oraz część inwestycji firm w innowacje. Możliwe będzie także finansowanie mieszane (hybrydowe), czyli połączenie inwestycji zwrotnych z dotacjami. Na przykład przedsiębiorca otrzyma dotację na sfinansowanie części inwestycji i jednocześnie będzie miał możliwość sfinansowania wkładu własnego pożyczką na preferencyjnych warunkach.

---

³ Przedsiębiorstwa we wczesnej fazie rozwoju – firmy, które opracowują nowy produkt lub usługę albo sprzedają ten produkt lub usługę w niewielkiej skali nie przynoszącej jeszcze zysków.

Udzielaniem preferencyjnego wsparcia zajmują się tzw. operatorzy finansowi i/lub narodowi pośrednicy finansowi tj. wybrane banki, fundusze poręczeniowe, firmy leasingowe i inne instytucje finansowe.

Polscy przedsiębiorcy będą mogli korzystać ze wsparcia zwrotnego oferowanego w ramach krajowych i regionalnych programów operacyjnych, a także programów Komisji Europejskiej.

Oferta na dziś

Aktualna **oferta preferencyjnego finansowania dla przedsiębiorców** obejmuje kredyty, pożyczki, poręczenia oraz leasing z następujących programów unijnych:

- Program Operacyjny Kapitał Ludzki (POKL) – środki dostępne do roku 2015, Regionalne Programy Operacyjne 2007-2013 (Inicjatywa JEREMI) – środki dostępne do roku 2015,
- Program ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji (CIP) – środki dostępne do roku 2017,
- Siódmy program ramowy Wspólnoty Europejskiej w zakresie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji – środki dostępne do roku 2016,
- Europejski Instrument Mikrofinansowy Progress – środki dostępne do roku 2020 bądź do wyczerpania budżetów aktualnych umów.

Oferta ta będzie stopniowo zastępowana finansowaniem z nowych programów krajowych i regionalnych na lata 2014-2020 (Regionalne Programy Operacyjne 2014-2020 i programy krajowe) oraz programów ramowych Unii Europejskiej na lata 2014-2020 (COSME, Horyzont 2020, EaSI, Kreatywna Europa).

POKL

Pożyczka na założenie firmy

Program Operacyjny Kapitał Ludzki umożliwia korzystanie z oferty mikropożyczek oraz usług szkoleniowo-doradczych tym osobom, które zamierzają otworzyć własną działalność gospodarczą.

Mikropożyczki w wysokości do 50 tys. zł udzielane są na dowolny cel związany z uruchomieniem firmy, w tym na nabycie środków trwałych (maszyn, samochodów), przebudowę, modernizację i adaptację środków trwałych, zakup towaru, zakup wartości niematerialnych i prawnych.

Osoba ubiegająca się o pożyczkę na założenie działalności gospodarczej na 12 miesięcy przed przystąpieniem do projektu nie może mieć zarejestrowanej działalności gospodarczej.

Oprocentowanie preferencyjne pożyczek w zależności od operatora wynosi od 1 do 3%.

Aby otrzymać pożyczkę należy: złożyć dokumenty rekrutacyjne, a następnie złożyć wniosek o pożyczkę wraz z wymaganymi załącznikami.

Gdzie ubiegać się o wsparcie?

O pożyczkę można ubiegać się u operatora właściwego dla miejsca zamieszkania. Informacji na temat aktualnie dostępnych środków zwrotnych na założenie firmy udzielają punkty informacyjne funduszy europejskich.

Uwaga: Wsparcie finansowe na założenie firmy – w formie dotacji czy pożyczki - może być udzielone danej osobie fizycznej tylko raz. Oznacza to, że osoba, która otrzymała w przeszłości dotację na założenie firmy i firmę zamknęła nie może już skorzystać z pożyczki na założenie firmy. Może ponownie rozpocząć działalność i ubiegać się o inny typ pożyczki.

Inicjatywa JEREMIE

Inicjatywa JEREMIE wdrażana jest w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych województw:

- dolnośląskiego,

- kujawsko-pomorskiego,
- łódzkiego,
- mazowieckiego,
- pomorskiego,
- wielkopolskiego,
- zachodniopomorskiego.

Instrumenty finansowe dostępne w ramach Inicjatywy JEREMIE to poręczenia, kredyty i pożyczki oraz kapitał typu venture, mezzanine na rozwój działalności.

Wsparcie skierowane jest do firm mikro, małych i średnich, które:

- mają utrudniony dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania;
- rozpoczynają działalność (startup-y);
- nie posiadają historii kredytowej;
- nie posiadają zabezpieczeń o wystarczającej wartości.

Kredyty, pożyczki, poręczenia w ramach Inicjatywy JEREMIE muszą być przeznaczone na finansowanie działalności gospodarczej w zakresie budowy, rozbudowy lub rozszerzania działalności gospodarczej w tym w szczególności na:

- realizację zasadniczych zmian procesu produkcyjnego - wdrażanie nowych rozwiązań technicznych lub technologicznych;
- unowocześnienie składników majątku trwałego - zakup wyposażenia w maszyny, urządzenia, aparaty w tym także zakup środków transportu bezpośrednio związanych z celem realizowanego przedsięwzięcia;
- budowę instalacji i urządzeń sprzyjających oszczędności surowców i energii;
- informatyzację;
- dostosowanie przedsiębiorstwa do standardów i norm krajowych i unijnych;
- tworzenie nowych, trwałych miejsc pracy;
- inne cele gospodarcze przyczyniające się do rozwoju przedsiębiorstwa.

Wsparcie otrzymane w ramach JEREMIE nie może być przeznaczone na:

- pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej;

- finansowanie celów konsumpcyjnych;
- spłatę pożyczek i kredytów;
- spłatę zobowiązań publiczno-prawnych.

Podstawą udzielenia wsparcia jest złożony przez pożyczkobiorcę wniosek o udzielenie pożyczki/ poręczenia wraz z wymaganymi załącznikami. Kredyt/ pożyczka muszą być należycie zabezpieczone (forma zabezpieczenia ustalana jest indywidualnie z wnioskodawcą.)

Wsparcie udzielane jest przez Bank Gospodarstwa Krajowego (województwa: pomorskie, zachodniopomorskie, wielkopolskie, łódzkie, dolnośląskie) oraz Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy (województwo kujawsko-pomorskie).

Oferta Narodowych Pośredników Finansowych programów UE

Preferencyjne finansowanie w programach ramowych udostępniono w Polsce w 11 instytucjach tzw. Narodowych Pośredników Finansowych Programów UE.

Aktualnie aktywną ofertą dysponuje 8 pośredników:

Bank Pekao SA. Bank udostępnia kredyty inwestycyjne oraz obrotowe dla mikro i małych firm (w ramach programu CIP) oraz finansowanie dla firm realizujących projekty innowacyjne bądź badawczo-rozwojowe (w ramach instrumentu RSI 7 Programu Ramowego).

Alior Bank . Bank oferuje kredyty obrotowe oraz inwestycyjne dla klientów rozpoczynających działalność gospodarczą (w tym samozatrudnionych) lub prowadzących ją nie dłużej niż 2 lata (w ramach programu CIP).

Bank BPH. Bank udostępnia kredyty bez konieczności przedstawiania zabezpieczenia bądź wkładu własnego klienta (w ramach programu CIP).

POLFUND Fundusz Poręczeń Kredytowych S.A. Fundusz oferuje poręczenia m.in. dla przedsiębiorców rozpoczynających działalność lub realizujących projekty inwestycyjne (w ramach programu CIP). Poręczenia są dostępne za pośrednictwem banków współpracujących z POLFUND.

Raiffeisen-Leasing Polska. Firma oferuje finansowanie leasingiem dla firm mikro, w tym rozpoczynających działalność (w ramach programu CIP) oraz dla małych i średnich firm nastawionych na innowacje (w ramach instrumentu RSI 7 Programu Ramowego).

Deutsche Bank PBC. Bank oferuje preferencyjne kredyty inwestycyjne i obrotowe (w ramach instrumentu RSI 7 Programu Ramowego).

BIZ Bank Inicjatywa Mikro. Instytucje oferują preferencyjne mikrokredyty (do wartości 25 tys. euro) przeznaczone na zakładanie lub rozwijanie działalności małych firm (w ramach Europejskiego Instrumentu Mikrofinansowego Progress).

Oferta na jutro

W latach 2014-2020 Komisja Europejska przeznaczy ponad 4,5 mld euro na ułatwienie dostępu do finansowania dla europejskich przedsiębiorców (COSME, HORYZONT 2020, EASI, Kreatywna Europa). Wsparcie będzie dostępne w uruchomionych przez Komisję programach ramowych. Dystrybucją preferencyjnego finansowania zajmą się narodowi pośrednicy finansowi tzn. wybrane banki, fundusze poręczeniowe, firmy leasingowe i inne instytucje finansowe.

Dla kogo i na jaki cel środki zwrotne w ramach programów ramowych?

Wsparcie oferowane będzie firmom małym, mikro i średnim.

COSME

- preferencyjne wsparcie finansowe: za niższą cenę, przy dłuższym okresie spłaty, z mniejszymi wymogami dotyczącymi zabezpieczenia, wkładu własnego itp. Udostępnienie produktów finansowych także tym przedsiębiorcom, którzy przy braku instrumentu finansowego COSME nie mieliby szans na zdobycie niezbędnego finansowania;
- wsparcie kapitałowe - venture capital dla małych i średnich przedsiębiorstw w fazie ekspansji lub wzrostu.

HORYZONT 2020

- wsparcie finansowe (pożyczki, poręczenia) innowacyjnych projektów realizowanych m.in. przez MMŚP (wsparcie od 25 tys. do 25 mln euro).

EASI

W ramach programu EaSi dostępne będzie wsparcie dla dwóch sekcji tematycznych: mikrofinanse dla grup w trudnej sytuacji i mikroprzedsiębiorstw oraz przedsiębiorczość społeczna, w tym mikropożyczki dla przedsiębiorstw społecznych.

Dla kogo i na jaki cel środki zwrotne w ramach programów krajowych i regionalnych?

Wsparcie oferowane będzie MMŚP w ramach krajowych (Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Program Operacyjny Inteligentny Rozwój, Program Operacyjny Polska Wschodnia) i regionalnych programów operacyjnych (16 programów operacyjnych). Podobnie jak w latach poprzednich pożyczki i poręczenia będą udzielane za pośrednictwem operatorów krajowych i regionalnych. I to oni ustalą szczegółowe zasady ubiegania się o wsparcie.

W jaki sposób ubiegać się o wsparcie zwrotne?

Krok 1. Zweryfikuj potrzeby.

Krok 2. Wybierz operatora pomocy.

Operatora pomocy należy wybrać zgodnie z potrzebami firmy.

Krok 3. Przygotuj wymagane dokumenty.

U większości operatorów możesz otrzymać wsparcie w przygotowaniu dokumentów.

Krok 4. Złóż wniosek. Przygotuj zabezpieczenie.

Krok 5. Odbierz pożyczkę.

Pożyczka nie zawsze wypłacana jest w gotówce. Możliwe jest na przykład rozwiązanie polegające na przedłożeniu faktur proforma, które w imieniu pożyczkobiorcy ureguluje instytucja finansowa.

Instytucje, które mogą pomóc

- Krajowy Punkt Kontaktowy ds. Instrumentów Finansowych Programów Unii Europejskiej w Warszawie
e-mail:programy@zbp.pl
tel.: +48 22 696 64 95
- Punkty informacyjne funduszy europejskich (przy Urzędach Marszałkowskich poszczególnych województw)
- Dane do kontaktu znajdziesz [tutaj](#).
- Fundusze pożyczkowe
- Wyszukiwarka funduszy pożyczkowych dostępna [tutaj](#).
- Krajowy System Usług – punkty konsultacyjne
- Listę punktów konsultacyjnych znajdziesz [tutaj](#).

Zasoby internetowe, z których warto skorzystać

- Serwis internetowy Krajowego Punktu Kontaktowego ds. Instrumentów Finansowych: <http://www.instrumentyfinansoweue.gov.pl/>
- Serwis internetowy funduszy europejskich: <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/>
- Serwis internetowy Komisji Europejskiej: <http://ec.europa.eu/>
- Serwis internetowy sieci Enterprise Europe Network: <http://www.een.org.pl/>
- Serwis internetowy Krajowego Systemu Usług: <http://ksu.parp.gov.pl/pl/>

Przedsiębiorczość społeczna. Wsparcie zwrotne i bezzwrotne

Strategia Rozwoju Kraju i Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego uznają ekonomię społeczną, w tym przedsiębiorczość społeczną za ważny obszar koncentracji interwencji publicznej. Oba dokumenty mają na uwadze szczególne znaczenie ekonomii społecznej dla zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Zagadnienia ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej zajmują ważne miejsce w programowanej polityce Unii Europejskiej, w tym w zakresie rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020. Zwiększenie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich stanowi jeden z głównych priorytetów Unii Europejskiej ujętych w strategii „Europa 2020”.

Instytucje ekonomii społecznej są podmiotami gospodarczymi i społecznymi działającymi we wszystkich sektorach. Mogą one przybierać różne formy przedsiębiorczości: banki spółdzielcze, ubezpieczenia wzajemne, spółdzielnie, fundusze poręczeniowe, agencje rozwoju regionalnego, stowarzyszenia, fundacje. Są szczególnie aktywne w takich obszarach jak: ochrona socjalna, usługi socjalne, zdrowie, banki, ubezpieczenia, produkcja rolnicza, sprawy konsumenckie, praca stowarzyszona, rzemiosło, sektor mieszkaniowy, dostawy, usługi dla mieszkańców, szkolenia i edukacja, kultura, sport i rozrywka.

Ekonomia społeczna to uzupełnienie sektora prywatnego i publicznego. Zapobiega wykluczeniu społecznemu i łagodzi napięcia społeczne. Mówiąc szerzej: ekonomia społeczna wspomaga proces budowania społeczeństwa obywatelskiego. Odpowiada też priorytetom Unii Europejskiej: spójności społecznej, pełnemu zatrudnieniu i walce przeciwko biedzie, demokracji uczestniczącej, lepszemu zarządzaniu oraz stabilnemu rozwojowi.

Ekonomia społeczna i przedsiębiorczość społeczna. Definicje

W literaturze przedmiotu, ale także w dokumentach strategicznych używa się często, jako tożsame pojęcia ekonomia społeczna i przedsiębiorczość społeczna. Poniżej próba uporządkowania kwestii nazewnictwa.

Pojęcie ekonomii społecznej, nazwanej również gospodarką społeczną, ekonomią solidarności, gospodarką solidarną, czy gospodarką obywatelską jest charakteryzowane i definiowane w różnych aspektach. Istnieją definicje tworzone poprzez wskazywanie na specyficzne dla ekonomii społecznej formy prawno-organizacyjne oraz definicje odwołujące się do wspólnych zasad charakteryzujących różne podmioty uczestniczące w ekonomii społecznej.

Próbie uporządkowania tej kwestii podjęto w Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej⁴ (KPRES).

Zgodnie z KPRES **przedsiębiorstwo społeczne** charakteryzuje się tym, że:

- jest to podmiot prowadzący działalność gospodarczą, wyodrębniony pod względem organizacyjnym i rachunkowym;
- celem działalności gospodarczej jest integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (w tym przypadku wymagane jest zatrudnienie, co najmniej 50% osób pochodzących z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym lub 30% niepełnosprawnych o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności) lub świadczenie usług społecznych użyteczności publicznej, przy jednoczesnej realizacji celów prozatrudnieniowych (zatrudnienie min. 20% osób z określonych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym);
- nie rozdziela zysku lub nadwyżki bilansowej pomiędzy udziałowców, ale przeznacza go na wzmocnienie potencjału przedsiębiorstwa, jako kapitał niepodzielny oraz w określonej części na reintegrację zawodową i społeczną (w przypadku przedsiębiorstw o charakterze zatrudnieniowym) lub na działalność pożytku publicznego prowadzoną na rzecz społeczności lokalnej, w której działa przedsiębiorstwo;

---

⁴ **Krajowy Program Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2014 r.**

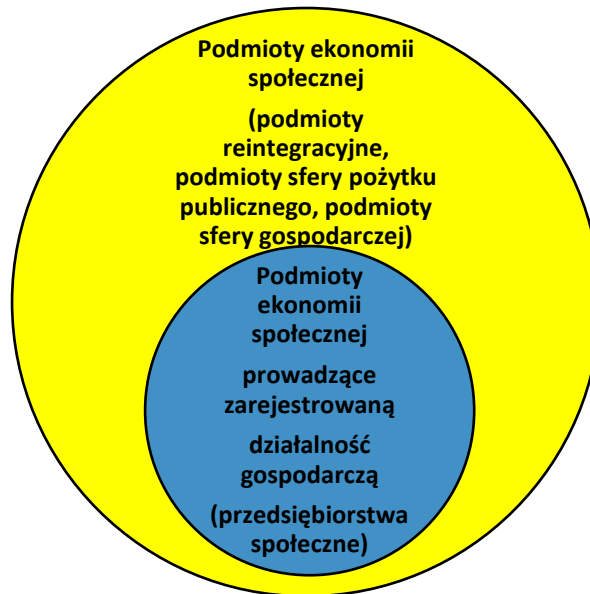
- jest zarządzane na zasadach demokratycznych lub co najmniej konsultacyjno-doradczych z udziałem pracowników i innych interesariuszy, zaś wynagrodzenia kadry zarządzającej są ograniczone limitami.

Podmioty ekonomii społecznej to szersza grupa, do której zaliczone zostały wyżej opisane przedsiębiorstwa społeczne, a także:

- **podmioty reintegracyjne**, służące reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (np. Zakłady Aktywności Zawodowej, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Centra Integracji Społecznej, Kluby Integracji Społecznej);
- **podmioty działające w sferze pożytku publicznego**, które prowadzą działalność ekonomiczną i zatrudniają pracowników, choć ich aktywność nie jest oparta na ryzyku ekonomicznym (np. organizacje pozarządowe prowadzące działalność odpłatną i nieodpłatną pożytku publicznego);
- **podmioty sfery gospodarczej**, które tworzone w związku z realizacją celu społecznego, bądź dla których leżący we wspólnym interesie cel społeczny uzasadnia działalność komercyjną (np. organizacje pozarządowe prowadzące działalność gospodarczą, z której zyski wspierają realizację celów statutowych, spółdzielnie, których celem jest zatrudnienie, spółdzielnie o charakterze konsumenckim i wzajemnościowym);
- **inicjatywy o charakterze nieformalnym (np. ruchy miejskie, lokatorskie, sąsiedzkie).**

Z kolei **ekonomia społeczna** wg KPRES to sfera aktywności obywatelskiej, która poprzez działalność ekonomiczną i działalność pożytku publicznego służy: integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej (na rzecz interesu ogólnego) oraz rozwojowi lokalnemu.

Rys. 1. Miejsce przedsiębiorstw społecznych w systemie ekonomii społecznej

Źródło: opracowanie własne

Wsparcie przedsiębiorczości społecznej w latach 2014-2020. Programy krajowe

[Wsparcie przedsiębiorczości społecznej z środków Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój \(POWER\)](#)

POWER koncentruje się m.in. na poprawie ram funkcjonowania polityki społecznej, w tym polityki służącej rozwojowi ekonomii społecznej.

Wsparcie programu obejmuje:

- wdrożenie systemowych rozwiązań, umożliwiających funkcjonowanie instytucji wspierających przedsiębiorczość społeczną w zakresie usług, szkoleń i doradztwa,
- przygotowanie i wdrożenie zwrotnych mechanizmów finansowania przedsiębiorstw społecznych.

Typy wspieranych działań

Wsparcie w ramach programu może być udzielone m.in. na

- tworzenie, rozwijanie i wdrażanie mechanizmów zapewniania spójności i koordynacji działań związanych z rozwojem ekonomii społecznej;

- tworzenie i wdrażanie rozwiązań systemowych na rzecz monitorowania sektora ekonomii społecznej i oceny efektywności poszczególnych narzędzi i całej polityki w obszarze ekonomii społecznej;
- tworzenie i zarządzanie krajowymi sieciami wsparcia dla ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej;
- powstawanie i funkcjonowanie ponadregionalnych sieci w obszarze ekonomii społecznej, budowę powiązań kooperacyjnych o charakterze krajowym i ponadregionalnym między sferą biznesu, samorządami terytorialnymi, sektorem nauki a organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorstwami społecznymi w tym budowanie krajowych i ponadregionalnych klastrów i franczyzy społecznej;
- zwiększenie roli podmiotów ekonomii społecznej i włączenie sektora ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej w tworzenie i realizację polityk publicznych;
- tworzenie oraz rewizję i doskonalenie istniejących standardów usług na rzecz wzmocnienia bezpośredniego otoczenia oraz infrastruktury wsparcia ekonomii społecznej (m. in. poprzez standaryzację usług wsparcia ekonomii społecznej oraz ich koordynację na poziomie krajowym), wdrożenie tych standardów i ich monitorowanie;
- wypracowanie i wdrożenie zwrotnych instrumentów finansowanych na rzecz rozwoju ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej (np. systemy pożyczkowe i poręczeniowe), a także innowacyjnych instrumentów finansowych (np. social venture capital);
- tworzenie i wdrożenie rozwiązań systemowych w zakresie ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej (w tym rozwiązań prawnych i edukacyjnych), mających na celu stworzenie przyjaznego środowiska dla rozwoju ekonomii społecznej, w tym do realizacji przez sektor ekonomii społecznej usług użyteczności publicznej;
- wspieranie budowy i rozwoju istniejących systemów znaków jakości, certyfikacji usług świadczonych przez podmioty ekonomii społecznej i przedsiębiorstwa społeczne;
- tworzenie systemowych mechanizmów upowszechnienia wiedzy w zakresie ekonomii społecznej oraz koordynacji regionalnych mechanizmów służących promocji ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej;
- wyposażenie w kompetencje i wiedzę w obszarze ekonomii społecznej i na rzecz rozwoju ekonomii społecznej interesariuszy ważnych dla rozwoju sektora ekonomii

społecznej, w tym przedstawicieli władz i pracowników administracji publicznej oraz liderów lokalnych.

Beneficjenci

- minister właściwy ds. pracy, rodziny i zabezpieczenia społecznego,
- Bank Gospodarstwa Krajowego,
- podmioty ekonomii społecznej.

Grupy docelowe

- minister właściwy ds. pracy, rodziny i zabezpieczenia społecznego,
- Regionalne Ośrodki Polityki Społecznej,
- instytucje wspierające rozwój sektora ekonomii społecznej, w tym Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES),
- publiczne i niepubliczne instytucje pomocy i integracji społecznej oraz instytucje rynku pracy,
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
- stowarzyszenia i związki jednostek samorządu terytorialnego,
- podmioty ekonomii społecznej i przedsiębiorstwa społeczne,
- przedsiębiorstwa,
- organizacje pozarządowe.

Tryb udzielania wsparcia: tryb konkursowy i tryb pozakonkursowy.

Rodzaj wsparcia: wsparcie bezzwrotne (dotacje) i wsparcie przy pomocy instrumentów inżynierii finansowej (pożyczki, poręczenia, social venture capital). Menadżerem funduszu zarządzającego instrumentami finansowymi będzie Bank Gospodarstwa Krajowego.

Instytucja pośrednicząca: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

Wsparcie dostępne będzie w ramach Osi priorytetowej II, Priorytet inwestycyjny 9.8 POWER: Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia.

Wsparcie przedsiębiorczości społecznej w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO)

Regionalne Programy Operacyjne koncentrują się na wspieraniu rozwoju poszczególnych województw. Są dwufunduszowe, tj. finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego. Każde z województw przewidziało w swoim RPO wsparcie na rzecz rozwoju ekonomii społecznej, w tym rozwój przedsiębiorczości społecznej.

Dokumentami dotyczącymi rozwoju ekonomii społecznej w poszczególnych województwach powiązаны z Regionalnymi Programami Operacyjnymi są:

- strategię rozwoju poszczególnych województw,
- wieloletnie regionalne plany działań na rzecz promocji i upowszechnienia ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia.

Typy wspieranych działań na rzecz rozwoju przedsiębiorczości społecznej w RPO

- rozwój sieci usług wsparcia ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej;
- tworzenie regionalnych i lokalnych partnerstw na rzecz rozwoju ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej;
- wsparcie dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym za pośrednictwem podmiotów ekonomii społecznej o charakterze integracyjnych (np. CIS, KIS) oraz przedsiębiorstw społecznych;
- zapewnienie wysokiej jakości produktów i usług, świadczonych przez podmioty ekonomii społecznej i przedsiębiorstwa społeczne (np. certyfikacja, znaki jakości itp.; przy czym standardy zostaną opracowane na poziomie krajowym);
- rozwój usług wsparcia ekonomii społecznej w regionie, w tym:
  - wsparcie dla utworzenia/funkcjonowania i wzmocnienia potencjału instytucji wspierających ekonomię społeczną (OWES);
  - wsparcie animacji lokalnej w celu tworzenia podmiotów obywatelskich;

- inicjowanie tworzenia nowych podmiotów ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstw społecznych (np. doradztwo, szkolenia, inkubatory),
- wsparcie rozwoju i funkcjonowania istniejących przedsiębiorstw społecznych w tym głównie poprzez zwiększanie kompetencji menadżerskich i zarządczych, zawodowych i społecznych (np. doradztwo, szkolenia, coaching);
- kompleksowe wsparcie na rzecz tworzenia i funkcjonowania przedsiębiorstw społecznych oraz tworzenia miejsc pracy w sektorze przedsiębiorczości społecznej (szkolenia, doradztwo, przyznanie środków finansowych – dotacje na tworzenie nowych przedsiębiorstw, wsparcie pomostowe, mentoring).

Uwaga: bezzwrotne wsparcie finansowe można będzie pozyskać na tworzenie nowych podmiotów ekonomii społecznej, w tym na tworzenie i realizację usług w początkowym okresie przez podmioty o charakterze reintegracyjnym (Zakłady Aktywności Zawodowej, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Centra Integracji Społecznej, Kluby Integracji Społecznej) oraz podmiotów prowadzących działalność w sferze pożytku publicznego, np. spółdzielnie socjalne.

Wsparcie kierowane będzie za pośrednictwem OWES (dotacje na założenie przedsiębiorstwa społecznego, doradztwo, szkolenia). Przewiduje się także bezpośrednie wsparcie rozwoju istniejących przedsiębiorstw społecznych na rzecz ich ekonomizacji i poprawy pozycji rynkowej, w tym m. in. poprzez działania na rzecz zwiększenia dostępności i konkurencyjności produktów przedsiębiorczości społecznej (np. świadczenie usług marketingowych, wspieranie udziału w targach/misjach gospodarczych, kreowanie marki produktów ekonomii społecznej w regionie, wspieranie restrukturyzacji przedsiębiorstw).

Ważnym komponentem będzie rozwój współpracy i porozumień, w tym m. in. poprzez tworzenie regionalnych i lokalnych partnerstw na rzecz rozwoju ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej.

Dodatkowo wspierane będą działania na rzecz integracji i współpracy sektora ekonomii społecznej, w tym w szczególności działania na rzecz samoorganizacji i federalizacji sektora (fora, klastry), a także rozwój współpracy podmiotów ekonomii społecznej z sektorem biznesu.

Beneficjenci

Katalog beneficjentów jest otwarty.

Należą do niego w szczególności:

- Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES),
- organizacje pozarządowe,
- podmioty ekonomii społecznej (zgodnie z definicją *Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej*), w tym podmioty o charakterze reintegracyjnym (Zakłady Aktywności Zawodowej, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Centra Integracji Społecznej, Kluby Integracji Społecznej), jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, centra aktywności lokalnej, podmioty działające na rzecz rozwoju lokalnego.

Grupy docelowe

- podmioty ekonomii społecznej (zgodnie z definicją *Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej*), w tym w szczególności przedsiębiorstwa społeczne i podmioty o charakterze reintegracyjnym (Zakłady Aktywności Zawodowej, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Centra Integracji Społecznej, Kluby Integracji Społecznej),
- podmioty prowadzące działalność gospodarczą, deklarujące chęć przekształcenia się w przedsiębiorstwo społeczne,
- osoby fizyczne/prawne zamierzające założyć przedsiębiorstwo społeczne,
- osoby wykluczone i zagrożone wykluczeniem społecznym.

Tryb udzielania wsparcia: tryb konkursowy i tryb pozakonkursowy.

Z uwagi na specyfikę wsparcia, w tym szeroki katalog potencjalnych beneficjentów **podstawowym trybem** wyboru projektów do dofinansowania będzie **tryb konkursowy**. Dopuszcza się także zastosowanie **trybu pozakonkursowego** przeznaczonego dla projektów o strategicznym znaczeniu dla społeczno-gospodarczego rozwoju regionu lub projektów dotyczących realizacji zadań publicznych.

W trybie pozakonkursowym wybierane będą projekty, których beneficjenci ze względu na charakter lub cel projektu będą jednoznacznie zidentyfikowani na etapie programowania. Beneficjenci ci będą posiadali wysoki potencjał do realizacji projektów (zarówno finansowy,

jaki i kadrowy), bądź też będą dysponowali odpowiednimi narzędziami ustawowymi, co dodatkowo przyczyni się do uzyskania efektu synergii planowanych interwencji.

Rodzaj wsparcia: wsparcie bezzwrotne (dotacje). Z uwagi na specyfikę grupy docelowej oraz oferowany typ wsparcia nie przewiduje się stosowania instrumentów finansowych w ramach priorytetu.

Instytucja pośrednicząca: urzędy marszałkowskie poszczególnych województw.

Wsparcie przedsiębiorczości społecznej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW)

PROW zakłada wsparcie przedsiębiorczości społecznej w ramach działania LEADER. Wsparcie to realizowane będzie na obszarach wiejskich tj. obszarze całego kraju, z wyłączeniem obszaru miast o liczbie mieszkańców większej niż 20 000.

Operacje przewidziane do wsparcia:

- wzmocnienie kapitału społecznego, w tym z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych i wspieranie partycypacji społeczności lokalnej w realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR);
- rozwój przedsiębiorczości, z wyłączeniem świadczenia usług rolniczych;
- dywersyfikacja źródeł dochodu, w tym tworzenie i rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego tj. infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych w celu udostępniania jej lokalnym producentom (produkty objęte i nieobjęte załącznikiem nr 1 do TFUE) z wyłączeniem świadczenia usług rolniczych;
- podnoszenie kompetencji osób z obszaru LSR w powiązaniu z rozwojem przedsiębiorczości lub dywersyfikacją źródeł dochodów, lub podejmowaniem zatrudnienia, w szczególności rolników i osób długotrwale pozostających bez pracy;
- rozwój produktów lokalnych;
- rozwój rynków zbytu, z wyłączeniem targowisk;
- zachowanie dziedzictwa lokalnego;
- rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury:
  - turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej,

- technicznej, w tym z zakresu gospodarki wodno-ściekowej oraz budowy lub modernizacji dróg lokalnych.

W ramach LEADER realizowane będą m.in. operacje w zakresie przedsiębiorczości, w tym działania mające na celu wyposażenie w niezbędną wiedzę lub umiejętności oraz kwalifikacje m.in. osób planujących rozpoczęcie działalności dodatkowej do działalności rolniczej oraz osób odchodzących z rolnictwa.

Celem będzie aktywizowanie osób bezrobotnych, grup defaworyzowanych, współpraca LGD z przedsiębiorcami, sieciowanie podmiotów zaangażowanych w pracę z grupami defaworyzowanymi i bezrobotnymi (np. ośrodki opieki społecznej, powiatowe urzędy pracy, ośrodki doradztwa rolniczego, pozarządowe instytucje rynku pracy).

Rodzaj wsparcia: refundacja kosztów

Intensywność pomocy

Od 50 % do 100% kosztów kwalifikowalnych operacji, w zależności od charakteru operacji i rodzaju beneficjenta.

Kryteria wyboru: kryteria wyboru zostaną określone przez LGD w LSR.

Beneficjenci

- osoby fizyczne,
- osoby prawne, w tym m.in. kółka rolnicze, jst (z wyłączeniem województw) i ich związki oraz jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, spółdzielnie, kościoły, związki wyznaniowe,
- jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność prawną.

Uwaga: Pomoc nie może być przyznana przedsiębiorcy, który nie wykonuje działalności, jako mikro-, małe lub średnie przedsiębiorstwo. W przypadku operacji, których celem jest rozpoczęcie prowadzenia działalności pozarolniczej pomoc nie może być przyznana osobom fizycznym ubezpieczonym na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników w

pełnym zakresie jako rolnik, małżonek rolnika lub domownik, za wyjątkiem operacji w zakresie przetwórstwa lub sprzedaży produktów rolnych.

W ramach poddziałania przewiduje się tzw. operacje parasolowe.

Wysokość wsparcia

Maksymalna kwota pomocy dla danego rodzaju operacji będzie ustalona przez LGD

- do **2 mln zł /beneficjenta - infrastruktura techniczna**
- do **500 tys. zł/miejscowość - inne operacje** realizowane przez jednostki z sektora finansów publicznych.

(pomoc udzielona jednostkom sektora finansów publicznych nie może przekroczyć 50% możliwej do udzielenia pomocy w ramach tego poddziałania)

- do **500 tys. zł. /beneficjenta** w okresie realizacji Programu - utworzenie **inkubatorów przetwórstwa lokalnego**
- do **300 tys. zł/ beneficjenta/** okres realizacji Programu – (poza jednostkami sektora finansów publicznych)

Przy określaniu tego limitu będzie brana pod uwagę także pomoc, jaką dany beneficjent uzyskał w związku z realizacją mikroprojektu w ramach operacji parasolowej. W przypadku podmiotu, który będzie ubiegać się o wsparcie na rzecz sformalizowanej grupy nieposiadającej osobowości prawnej, limit pomocy jest liczony odrębnie na każdą sformalizowaną grupę.

- do **100 tys. zł /na odbiorcę** realizującego „**mikroprojekt**” (sformalizowaną grupą nieposiadającą osobowości prawnej) w ramach operacji parasolowej.
- w przypadku operacji parasolowych całkowita wartość „mikroprojektu” wynosi do **50 tys. zł, a całkowita wartość operacji parasolowej – 400 tys. zł.**
- w przypadku operacji w partnerstwie – limit pomocy każdego z partnerów jest pomniejszany proporcjonalnie.
- w przypadku operacji realizowanych poza operacją parasolową całkowita wartość operacji jest większa niż 50 tys. zł.

Dotacje udzielane będą przez Lokalne Grupy Działania.

Wsparcie przedsiębiorczości społecznej. Środki programów Unii Europejskiej

[EaSI. Program na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych](#)

Program ma służyć realizacji celów Unii Europejskiej w zakresie promowania wysokiego poziomu zatrudnienia, gwarantowania odpowiedniej i godnej ochrony socjalnej, zwalczania wykluczenia społecznego i ubóstwa oraz poprawy warunków pracy.

Program stanowi kontynuację trzech dotychczasowych programów, realizowanych niezależnie w latach 2007-2013: PROGRESS, EURES oraz Progress Microfinance. Instrumenty te tworzą trzy główne osie EaSI, wspierające:

- modernizację unijnej polityki dotyczącej zatrudnienia i kwestii społecznych (oś Progress, na którą przeznaczono 61% budżetu programu),
- mobilność pracowników (oś EURES, 18% budżetu programu),
- dostęp do finansowania dla grup w trudnej sytuacji i mikroprzedsiębiorstw oraz przedsiębiorczość społeczną (oś mikrofinansów i przedsiębiorczości społecznej, dysponująca 21% budżetu programu).

W osi mikrofinansów i przedsiębiorczości społecznej programu EaSi dostępne będzie wsparcie dla dwóch sekcji tematycznych: mikrofinanse dla grup w trudnej sytuacji i mikroprzedsiębiorstw oraz przedsiębiorczości społecznej.

Cele osi mikrofinansów i przedsiębiorczości społecznej to:

- poprawa dostępu do mikrofinansowania dla przedstawicieli słabszych grup społecznych, którzy chcą założyć lub rozwinąć swoją działalność, oraz dla mikroprzedsiębiorstw;
- budowanie potencjału instytucjonalnego wśród dostawców mikrokredytów;
- wspieranie rozwoju przedsiębiorstw społecznych, w szczególności poprzez ułatwianie dostępu do źródeł finansowania.

Oś zastąpi europejski instrument mikrofinansowy Progress, którego środki będą dostępne do roku 2020.

W ramach instrumentu Progress obecnie dostępne są:

- gwarancje dla instytucji finansowych oferujących mikrofinansowanie;
- regwarancje dla instytucji udzielających takich gwarancji;
- pożyczki (w tym podporządkowane) oraz finansowanie kapitałowe dla dostawców mikropożyczek.

Wsparcie udzielane będzie za pośrednictwem operatorów wyłonionych w drodze konkursu.

Pośrednicy finansowi instrumentu Progress, udzielający obecnie mikrokredytów w Polsce:

- BIZ Bank (d. FM Bank),
- Inicjatywa Mikro.

[Social Impact Accelerator5 \(SIA\)](#)

SIA - fundusz, którego zadaniem jest finansowanie tworzenia lokalnych funduszy przeznaczonych dla inwestycji przynoszących nie tylko zysk ekonomiczny ale i społeczny (np. tworzących nowe miejsca pracy dla osób długotrwale bezrobotnych, wywierających pozytywny wpływ na środowisko, wspierających usługi socjalne, projekty edukacyjne, etc.).

Oparty jest on na współpracy publiczno-prywatnej, nawiązanej między Europejskim Funduszem Inwestycyjnym (EFI), którego głównymi udziałowcami są Europejski Bank Inwestycyjny i Komisja Europejska a dwoma inwestorami prywatnymi – Crédit Coopératif i Deutsche Bank.

Powstały w ten sposób SIA jest rodzajem funduszu na rzecz innych funduszy i stanowi pilotażowe w skali europejskiej przedsięwzięcie z zakresu inwestycji odpowiedzialnych społecznie. Zgromadzony w nim kapitał początkowy w wysokości ok. 60 mln euro zostanie przeznaczony na utworzenie kilku funduszy skierowanych na inwestycje odpowiedzialne społecznie, a więc poza uzyskaniem zwrotu finansowego przewidujące też wywieranie pozytywnego wpływu społecznego.

---

⁵ Na podstawie: <http://www.ekonomiaspoleczna.pl/wiadomosc/878594.html>, dostęp: 10.11.2014 r.

Beneficjentami ostatecznymi mają być przedsiębiorstwa społeczne funkcjonujące na terenie UE. Przeznaczone na ich wsparcie fundusze współfinansowane z SIA będą mogły funkcjonować zarówno na poziomie jednego państwa, jak i posiadać wymiar regionalny lub transgraniczny, będąc skierowanymi do więcej niż jednego kraju.

Fundusz SIA stanowi działanie komplementarne wobec EuSEF.

W Polsce program realizowany jest przez Towarzystwo Inicjatyw Społeczno – Ekonomicznych w Warszawie w ramach projektu „*Strategia działalności funduszu przedsiębiorczości społecznej w Europie Środkowej i Wschodniej – Strategy for the operations of the Social Entrepreneurship Fund for Central and Eastern Europe (EUSEF CEE)*”. Rozpoczęcie działalności operacyjnej funduszu *venture capital* planowane jest po jego formalnym założeniu i pozyskaniu inwestorów w pierwszym kwartale 2015.

Pożyczki dla przedsiębiorstw społecznych

Od roku 2013 podmioty ekonomii społecznej mogą korzystać ze zwrotnych instrumentów wsparcia w ramach *Pilotażowego programu finansowania podmiotów ekonomii społecznej (PES)*. Program ma na celu zapewnienie podmiotom ekonomii społecznej dostępu do preferencyjnych pożyczek. Jest współfinansowany ze środków EFS.

Minister Pracy i Polityki Społecznej powierzył Bankowi Gospodarstwa Krajowego, jako instytucji odpowiedzialnej za realizację Projektu, środki finansowe na utworzenie Funduszu Powierniczego. Środki te przekazywane są do Pośrednika Finansowego (PF) wybranego przez BGK w trybie przetargu nieograniczonego tj. TISE.

Rolą Pośrednika Finansowego jest udzielanie pożyczek podmiotom ekonomii społecznej, a także świadczenie usług doradztwa na rzecz tych PES, z którymi zawarte zostały umowy pożyczki.

Projekt realizowany będzie do 30.06.2015r. A następnie kontynuowany będzie ze środków POWER, gdzie BGK pełnić będzie funkcję menadżera funduszy zarządzającego instrumentami finansowymi dla przedsiębiorstw społecznych.

Zasady udzielania pożyczek dla PES do czerwca 2015 roku

Kto może ubiegać się o pożyczkę?

O pożyczkę mogą ubiegać się wyłącznie PES prowadzące działalność gospodarczą przez minimum 12 miesięcy przed dniem złożenia wniosku o pożyczkę.

Pożyczkobiorcami, zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, mogą być podmioty wskazane w Szczegółowym Opisie Priorytetów PO KL, o statusie:

- spółdzielni pracy;
- spółdzielni inwalidów i niewidomych;
- organizacji pozarządowych lub podmiotów, które wymienione zostały w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o pożytku publicznym i wolontariacie (dz. u. z dnia 29 maja 2003 r. z późn. zm.).

Na jaki cel można przeznaczyć pożyczkę?

Pożyczkę można przeznaczyć wyłącznie na przedsięwzięcia wpływające na rozwój przedsiębiorstwa społecznego (działania na rzecz zwiększenia zysku lub nadwyżki bilansowej lub wzrostu zatrudnienia), w tym zakup środków trwałych.

Jakie są warunki uzyskania pożyczki?

- przeznaczenie pożyczki na przedsięwzięcie służące rozszerzeniu działalności poprzez zwiększenie osiąganych przychodów lub zatrudnienia (w tym na zakup materialnych i niematerialnych środków obrotowych i inwestycyjnych), zgodnie z założeniami przedstawionymi we wniosku;
- rentowność przedsięwzięcia, na realizację którego przeznaczona zostanie pożyczka.

Pożyczki udzielane są w ramach pomocy de minimis, na preferencyjnych warunkach odnoszących się do:

- oprocentowania na poziomie 0,5 stopy redyskonta weksli z możliwością obniżenia do 0,25 stopy redyskonta weksli w przypadku:

- spółdzielni socjalnych, które osiągnęły przychody w ostatnim zamkniętym rocznym okresie obrachunkowym niższe niż 100 tys. zł,
  - PES, w których na dzień składania wniosku o pożyczkę nie mniej niż 50% zatrudnionych stanowią osoby, o których mowa w art.1 ust.2 pkt 1-4, 6 i 7 ustawy o zatrudnieniu socjalnym i/lub osoby niepełnosprawne, w rozumieniu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
  - przeznaczania co najmniej 10% zysku lub nadwyżki bilansowej na działalność pożytku publicznego,
  - zatrudnienia w wyniku realizacji przedsięwzięcia osoby/osób bezrobotnych w rozumieniu art.2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- braku prowizji z tytułu udzielenia pożyczki;
  - możliwości uzyskania 6-miesięcznej karencji w spłacie kapitału.

Pożyczki udzielane są maksymalnie na okres 60 miesięcy. Maksymalna kwota pożyczki wynosi 100 tys. złotych.

Zabezpieczenie pożyczki stanowi weksel in blanco.

Do kogo zwrócić się o pożyczkę?

Towarzystwo Inwestycji Społeczno-Ekonomicznych S.A., ul. Okopowa 56, 01-042 Warszawa, tel.: 22 636 07 40, e-mail: pes@tise.pl, <http://esfundusz.pl>.

Institucje, które mogą pomóc

- Krajowy Punkt Kontaktowy ds. Instrumentów Finansowych Programów Unii Europejskiej w Warszawie
e-mail: programy@zbp.pl
tel.: +48 22 696 64 95
- Punkty informacyjne funduszy europejskich (przy Urzędach Marszałkowskich poszczególnych województw)
Dane do kontaktu znajdziesz [tutaj](#).

- Fundusze pożyczkowe
Wyszukiwarka funduszy pożyczkowych dostępna [tutaj](#).
- Krajowy System Usług – punkty konsultacyjne
Listę punktów konsultacyjnych znajdziesz [tutaj](#).

Zasoby internetowe, z których warto skorzystać

- Serwis internetowy Krajowego Punktu Kontaktowego ds. Instrumentów Finansowych: www.InstrumentyFinansoweUE.gov.pl
- Serwis internetowy funduszy europejskich: www.funduszeuropejskie.gov.pl
- Serwis internetowy Komisji Europejskiej: www.ec.europa.eu
- Serwis internetowy sieci Enterprise Europe Network: <http://www.een.org.pl/>
- Serwis internetowy Krajowego Systemu Usług: <http://ksu.parp.gov.pl/pl/>

Źródła

- [http://centrumprasowe.pap.pl/cp/pl/news/info/12946,13,mpips:-rzad-przyjal-krajowy-program-rozwoju-ekonomii-spoecznej-\(komunikat\)](http://centrumprasowe.pap.pl/cp/pl/news/info/12946,13,mpips:-rzad-przyjal-krajowy-program-rozwoju-ekonomii-spoecznej-(komunikat))
- http://ec.europa.eu/internal_market/investment/social_investment_funds/index_en.htm
- http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/index_pl.cfm
- <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1081>
- <http://info.mergeto.pl/2014/07/10-najwazniejszych-zmian-w-dotacjach-2014-2020/>
- <http://instrumentyfinansoweue.gov.pl/easi.php>
- <http://www.cdef.pl/news/59-dotacje-dla-firm-2014-2020.html>
- <http://www.cpe.gov.pl/>
- <http://www.cpe.gov.pl/pliki/2756-akademia-funduszowa-materialy-cz.pdf>
- <http://www.eslubelskie.pl/strona,czy-bedziemy-potrafil-sensownie-wydac-unijne-pieniadze>
- http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/2014_2020/Strony/glowna.aspx
- <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/RPO/Aktualnosci/Strony/default.aspx?zakladka=4&strona=1>
- <http://www.minrol.gov.pl/Wsparcie-rolnictwa-i-rybolowstwa/PROW-2014-2020>

- [http://www.mir.gov.pl/fundusze/Fundusze Europejskie 2014 2020/Documents/PO_WER_0801_2014.pdf](http://www.mir.gov.pl/fundusze/Fundusze_Europejskie_2014_2020/Documents/PO_WER_0801_2014.pdf)
- [http://www.mir.gov.pl/fundusze/Fundusze Europejskie 2014 2020/strony/start.aspx](http://www.mir.gov.pl/fundusze/Fundusze_Europejskie_2014_2020/strony/start.aspx)
- <http://www.pozytek.gov.pl/Power,2014-2020,3397.html>
- http://www.slideshare.net/fundacja_merkury/ekonomia-spoeczna-strategiczne-i-programowe-uwarunkowania-rozwoju-oraz-kierunki-wsparcia-w-nowym-okresie-programowania-20142020
- <http://www.uniaeuropa.info.pl/dofinansowanie-i-dotacje-unijne-2014-2020>
- Krajowy Program Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2014 r.
- www.ec.europa.eu
- www.funduszeuropejskie.gov.pl
- www.instrumentyfinansoweue.gov.pl